

Praktik i staten

En fördjupad uppföljning

MISSIV

DATUM
2021-04-16
ERT DATUM
2018-04-19

DIARIENR
2016/33-5, 2016/29-5
ER BETECKNING
A2018/00925/A och
Fi2018/01701/ESA

Regeringen
Arbetsmarknadsdepartementet &
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Redovisning av statliga myndigheters uppdrag att ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och nyanlända arbetssökande för praktik

Regeringen gav den 4 februari 2016 Statskontoret i uppdrag att följa upp statliga myndigheters arbete med att ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen samt för praktik ta emot både nyanlända arbetssökande och arbetssökande personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Regeringen förlängde först myndigheternas uppdrag den 19 april 2018 och ännu en gång den 10 december 2020. Statskontoret ska redovisa arbetet vid sammanlagt 10 tillfällen under perioden 2016–2024.

Statskontoret överlämnar härmed den sjätte redovisningen av uppdraget i form av promemorian *Praktik i staten – en fördjupad uppföljning*.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström, utredarna Dorian Francis, föredragande, Maria Karanta, Lukas Pashalidis och Natalie Verständig Axelius var närvarande vid den slutgiltiga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Dorian Francis

Innehåll

	Sammanfattning	4
1	Uppdrag och genomförande	8
1.1	Regeringsuppdragen om <i>Praktik i staten</i>	8
1.2	En fördjupad uppföljning av <i>Praktik i staten</i>	11
1.3	Avgränsningar	13
1.4	Metoder och material	13
1.5	Projektgrupp och kvalitetssäkring	16
1.6	Rapportens disposition	16
2	<i>Praktik i staten</i> – omfattning, deltagare och måluppfyllnad	17
2.1	Sammanfattande iakttagelser	17
2.2	Satsningens kvantitativa mål är inte uppnådda	18
2.3	Ungefär 1 000 praktikplatser har stått tomma	21
2.4	Antalet myndigheter som har utlyst praktikplatser har minskat år efter år	21
2.5	Fler nyanlända än personer med funktionsnedsättning har haft praktik	22
2.6	Fler män än kvinnor har haft praktik	23
2.7	Fyra av tio hade en anställning efter <i>Praktik i staten</i>	23
3	Myndigheternas genomförande av <i>Praktik i staten</i>	28
3.1	Sammanfattande iakttagelser	28
3.2	Myndigheterna har olika ingångar i satsningen	29
3.3	Faktorer som har påverkat satsningen negativt	34
3.4	Framgångsfaktorer för en lyckad praktiksatsning	41
4	Praktikanter erfarenheter	45
4.1	Sammanfattande iakttagelser	45
4.2	Praktiken har sett olika ut	46
4.3	I stort nöjda med praktiken	46
4.4	Nyanlända praktikanter	47
4.5	Praktikanter med funktionsnedsättning	50
5	Slutsatser	53
5.1	Satsningens mål om antalet praktikplatser har inte nåtts	53
5.2	Slutsatser inför den fortsatta satsningen	54
	Referenser	58

Bilagor

1	Regeringsuppdraget	60
2	Antal praktikanter per myndighet	65
3	Metod- och materialbeskrivning	72

Sammanfattning

Statskontoret har på regeringens uppdrag årligen följt upp myndigheternas arbete med satsningen *Praktik i staten*. Mellan 2016 och 2020 har drygt 200 myndigheter haft i uppdrag att ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen och att för praktik ta emot nyanlända personer och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Regeringen har nu förlängt uppdragen till och med 2023.

I den här rapporten summerar vi resultaten av de tidigare genomförda årliga uppföljningarna. Vi analyserar satsningen för att identifiera hinder och framgångsfaktorer. Analysen bygger på enkäter till myndigheterna samt intervjuer med myndigheter och praktikanter.

Satsningens kvantitativa mål är inte uppnådda

Satsningen har inte uppnått regeringens mål om att myndigheterna ska ta emot minst 1 000 praktikanter ur varje målgrupp i genomsnitt per år. Myndigheterna har under perioden 2016–2020 tagit emot ungefär 60 procent av målet för nyanlända och 25 procent av målet för personer med funktionsnedsättning. Uppföljningen visar också att myndigheterna har tagit emot färre praktikanter för varje år under hela perioden.

De flesta myndigheter har tagit emot några enstaka praktikanter. Några få stora myndigheter har tagit emot en stor del av praktikanterna. Skogsstyrelsen, Trafikverket, Arbetsförmedlingen, Skatteverket, Regeringskansliet och Transportstyrelsen har tillsammans tagit emot ungefär hälften av alla praktikanter.

Fler nyanlända har haft praktik än personer med funktionsnedsättning. 7 av 10 praktikanter var nyanlända. Fler män än kvinnor har haft praktik. Bland nyanlända är 6 av 10 praktikanter män medan det bland personer med funktionsnedsättning är något fler kvinnor än män som har haft praktik.

Flera faktorer har bidragit till att målen inte nåtts

Vår uppföljning visar att flera faktorer ligger bakom att satsningen inte har nått målen. Bland de främsta hindren är att många myndigheter har haft svårt att hitta lämpliga arbetsuppgifter. Det har även krävt mycket resurser för myndigheterna att ta emot och handleda praktikanter. Flera myndigheter lyfter fram att brister i samarbetet med Arbetsförmedlingen har försvårat för dem att genomföra satsningen. Det handlar både om att myndigheternas kontakter med Arbetsförmedlingens handläggare inte alltid fungerar tillräckligt bra, och om brister i hur Arbetsförmedlingen matchar praktikanter med tillgängliga praktikplatser. Bristerna

i matchningen speglas av att ungefär 1 000 praktikplatser har stått tomma under perioden 2016–2020.

Praktiken har sett olika ut

Praktiken har sett mycket olika ut för olika praktikanter, och har haft olika syften och innehåll. I vissa fall har praktikanterna fått arbetsträning, andra har övat på språk och lärt sig samhällsorientering medan vissa andra har gjort praktik för att kunna söka en anställning på myndigheten.

Myndigheterna ser olika på vilken typ av arbetsuppgifter en praktikant kan ha. Vissa myndigheter anser att uppgifterna inte får rymmas inom myndighetens ordinarie verksamhet, och att det arbetsrättsliga regelverket har begränsat deras möjligheter att erbjuda praktikplatser. Andra myndigheter anser att praktikanterna i enlighet med regelverket ska kunna utföra ordinarie uppgifter fast under handledning. Uppgifterna ska också vara anpassade efter praktikantens förutsättningar och inte medföra samma krav som på andra anställda. Det har gjort det lättare för dessa myndigheter att hitta praktikuppgifter.

Fyra av tio hade en anställning efter *Praktik i staten*

Vi har följt upp vad deltagarna gör 90 dagar efter avslutad praktik inom *Praktik i staten*. Uppföljningen visar att 43 procent av deltagarna då hade en anställning. De allra flesta av dessa hade en anställning med stöd. Det ser ungefär likadant ut när det gäller arbetspraktik för samma målgrupper i privat och övrig offentlig sektor.

Fler män än kvinnor hade arbete efter praktik i alla sektorer, men skillnaderna mellan könen var mindre för de som deltagit i *Praktik i staten* än inom andra sektorer. Bland de som gjorde praktik i privat och övrig offentlig sektor var det fler personer med funktionsnedsättning än nyanlända som hade anställning efter praktiken. Men för de som deltagit i *Praktik i staten* var det knappt någon skillnad mellan målgrupperna.

Slutsatser inför den fortsatta satsningen

Utifrån vår uppföljning har vi dragit några slutsatser som vi föreslår att de involverade aktörerna tar hänsyn till inför den fortsatta satsningen.

Slutsatser för myndigheterna att ta hänsyn till

Vår uppföljning visar att det finns ett antal framgångsfaktorer för myndigheternas arbete med *Praktik i staten* som kan fungera som stöd och inspiration för myndigheterna i det fortsatta arbetet med satsningen. Några framgångsfaktorer är generellt viktiga för att satsningar ska få genomslag i myndigheters verksamhet. Det handlar om att myndighetens ledning behöver signalera vilka värden som satsningen kan skapa, att myndigheter behöver avsätta resurser för satsningen och att stora myndigheter behöver upprätta en organisation för arbetet med satsningen.

Andra framgångsfaktorer handlar övergripande om att myndigheter, inom ramarna för det arbetsrättsliga regelverket, behöver ha en flexibel syn på processen för att erbjuda praktikplatser, och även på innehållet i praktiken.

Det förekommer att praktikanter förväntar sig att kunna bli anställda efter praktiken, vilket är en förväntan som myndigheterna inte alltid kan infria. Det är viktigt att myndigheterna är tydliga med vad som gäller för arbetspraktik och för de subventionerade anställningar som de ofta erbjuder efter praktiken. Myndigheterna behöver också vara tydliga med vad som krävs för att få en reguljär anställning i staten.

Slutsatser för Arbetsförmedlingen att ta hänsyn till

Arbetsförmedlingen bör se över om myndigheten behöver åtgärda de brister som myndigheter och praktikanter pekar på.

- Myndigheter pekar på att Arbetsförmedlingens handläggare inte alltid har tillräcklig kunskap om hur det är tänkt att Arbetsförmedlingen ska hantera uppdraget om *Praktik i staten*.
- Stora myndigheter, som har kontor på flera orter i landet och som erbjuder många praktikplatser, vill kunna använda *en* väg in i Arbetsförmedlingen för sina kontakter om *Praktik i staten*. Även små myndigheter vill ha en utsedd kontaktperson lokalt på Arbetsförmedlingen för *Praktik i staten*.
- Praktiken syftar till att förbättra deltagarnas möjligheter till att få ett framtida arbete. Intervjuer med praktikanter visar att det inte alltid är tydligt i den arbetssökandes plan hur praktiken är tänkt att bidra till den arbetssökandes mål.

Slutsatser för Arbetsgivarverket att ta hänsyn till

Arbetsgivarverket har en viktig roll i att informera myndigheterna i arbetsgivarfrågor i förhållande till satsningen och genomförde därför flera informationsinsatser i början av satsningen. Vi föreslår att Arbetsgivarverket överväger att

- erbjuda myndigheterna möjlighet att diskutera praktikupplägg och lämpliga arbetsuppgifter i deras verksamheter
- genomföra nya insatser för att informera och ge råd till myndigheterna om vad de ska tänka på när de tar emot praktikanter.
- uppdatera och sprida sitt informationsmaterial med goda exempel från myndigheter som har tagit emot praktikanter.

Slutsatser för regeringen att ta hänsyn till

Vi har inte haft i uppdrag att utvärdera regeringens styrning av *Praktik i staten*, men vi vill ändå ge några råd till regeringen utifrån vår uppföljning.

Regeringen har valt att ge alla myndigheter med arbetsgivaransvar i uppdrag att erbjuda praktikplatser. Alla myndigheter har inte tagit emot praktikanter eller ens ställt praktikplatser till förfogande. Det är några få stora myndigheter som har tagit emot en stor del av praktikanterna. Vi bedömer att de flesta myndigheter även framöver bara kommer att ta emot enstaka praktikanter.

Vi bedömer att regeringen har två möjligheter för den fortsatta satsningen. Om det huvudsakliga målet är att öka antalet praktikplatser så kan regeringen välja att föra en dialog om satsningen med ett antal av de stora myndigheterna. Men regeringen kan göra annorlunda om det viktigaste är att myndigheterna i stort ska vara ett föredöme som arbetsgivare, både när det gäller att hjälpa dessa målgrupper på arbetsmarknaden och ta tillvara kompetensen hos dessa. Då bör regeringen även i fortsättningen styra mot att så många myndigheter som möjligt tar emot praktikanter.

1 Uppdrag och genomförande

Statskontoret har i uppdrag av regeringen att årligen följa upp myndigheternas arbete med satsningen *Praktik i staten*. Vi redovisar nu vårt uppdrag i en slutrapport, där vi gör en fördjupad uppföljning av satsningen under hela perioden 2016–2020.

I detta kapitel inleder vi med att beskriva hur satsningen *Praktik i staten* är utformad och beskriver sedan hur vi har genomfört den fördjupade uppföljningen.

1.1 Regeringsuppdragen om *Praktik i staten*

Regeringen gav i februari 2016 drygt 200 myndigheter i uppdrag att under perioden 1 april 2016 till 31 december 2018 ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen samt för praktik ta emot både nyanlända arbetssökande och arbetssökande personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.¹ Antalet myndigheter som har haft uppdragen har varierat något eftersom några nya myndigheter har tillkommit, ett fåtal har slagits ihop och vissa har fått ändrat ansvar för sina arbetsgivarfrågor.

Regeringen förlängde uppdragen under 2018 så att de även skulle gälla under hela 2019 och 2020.² De första uppdragen hade målet att myndigheterna gemensamt skulle ta emot minst 1 000 nyanlända för praktik i genomsnitt per år. Något sådant mål fanns inte för personer med funktionsnedsättning i början, men regeringen lade till det när den förlängde uppdragen 2018. I december 2020 beslutade regeringen att förlänga uppdragen till myndigheterna till och med 2023.³

¹ Regeringsbeslut 2016-02-04. *Uppdrag till statliga myndigheter att ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2016 – 2018 m.m.* (Fi2016/00386/ESA); Regeringsbeslut 2016-02-04. *Uppdrag till statliga myndigheter att ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2016 – 2018 m.m.* (A2016/00216/A).

² Regeringsbeslut 2018-04-19. *Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2019 och 2020 m.m.* (A2018/00925/A); Regeringsbeslut 2018-04-19. *Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2019 och 2020 m.m.* (Fi2018/01701/ESA).

³ Regeringsbeslut 2020-12-10. *Uppdrag att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021–2023* (A2020/02583); Regeringsbeslut 2020-12-10. *Uppdrag att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021–2023* (Fi2020/04960).

Arbetsförmedlingen ska enligt uppdragen ”informera myndigheterna om vilka praktikinsatser som erbjuds, vilka krav som ställs på myndigheterna och, beroende på respektive myndighets förutsättningar, matcha praktikplatser med arbetssökande i dialog med myndigheterna”.⁴ Arbetsgivarverket ska, ”inom sitt ansvarsområde, svara för sådan information, rådgivning och utbildning som myndigheterna behöver”.⁵

Statskontoret ska årligen följa upp hur det går för myndigheternas arbete med satsningen. Statskontoret har tidigare redovisat uppföljningar för regeringen 1 december 2016, 1 juni 2017, 1 juni 2018, 1 juni 2019 och 1 juni 2020. Nu redovisar vi uppdraget att lämna en slutrapport genom att göra en fördjupad uppföljning för hela perioden 2016–2020.

1.1.1 Bakgrund till uppdragen

Regeringens uppdrag från 2016 om praktikplatser för personer med funktionsnedsättning var en fortsättning på en tidigare praktiksatsning under 2013–2015.⁶ Den tidigare satsningen var ett led i regeringens strategi för att genomföra funktionshinderspolitiken 2011–2016. Regeringen motiverade att förlänga satsningen med att relativt många personer med funktionsnedsättning var inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Under 2014 var det i genomsnitt 76 100 personer med funktionsnedsättning som var inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Av dessa hade i genomsnitt 26 300 personer under året varit utan arbete i minst 24 månader.⁷

Regeringens uppdrag från 2016 om praktikplatser för nyanlända motiverade regeringen med den dåvarande flyktingsituationen. Regeringen konstaterade att arbete är den främsta nyckeln till etablering i Sverige och att det var viktigt att se till att nyanlända snabbt kom i arbete. Regeringen ansåg att staten bör vara ett föredöme för andra arbetsgivare i detta avseende. Cirka 55 000 nyanlända var inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen i december 2015 och

⁴ Regeringsbeslut 2020-12-10. *Uppdrag att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021–2023* (A2020/02583); Regeringsbeslut 2020-12-10. *Uppdrag att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021–2023* (Fi2020/04960).

⁵ Ibid.

⁶ Regeringsbeslut 2012-12-06. *Uppdrag om praktikantprogram inom statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättning* (A2012/4066/A).

⁷ Regeringsbeslut 2016-02-04. *Uppdrag till statliga myndigheter att ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2016 – 2018 m.m.* (A2016/00216/A).

myndighetens prognos från hösten 2015 pekade på att antalet skulle fördubblas under de följande tre åren.⁸

1.1.2 Satsningens utformning och mål

Enligt regeringens uppdrag ska myndigheterna ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen genom att fylla i en kompetensprofil som de sedan skickar till Arbetsförmedlingen. Därefter ska Arbetsförmedlingen i dialog med myndigheterna matcha myndigheternas praktikplatser med arbetssökande personer ur målgrupperna nyanlända och personer med funktionsnedsättning. Den praktik som erbjuds ska ske inom ramen för Arbetsförmedlingens ordinarie arbete med att anvisa till arbetspraktik. Under tiden i praktik kan den arbetssökande få ersättning för att delta i arbetsmarknadspolitiska insatser.⁹

Det finns även andra sätt för myndigheterna att hitta och ta emot praktikanter från de två målgrupperna, bland annat genom olika program som *Korta vägen*, *jobbspår* och *snabbspår*. I Statskontorets årliga uppföljningar har vi räknat alla praktikanter som myndigheterna har tagit emot oavsett hur praktiken har förmedlats, så länge praktikanterna har tillhört målgrupperna.

Regeringen har också konstaterat att myndigheternas arbete med uppdragen ska genomsyras av jämställdhetsperspektiv och funktionshinderperspektiv. Regeringen har lämnat ansvaret till respektive myndighet att avgöra vad perspektiven innebär för dem.

Syftet med praktiken för *nyanlända* är att de ska utveckla sina kunskaper i det svenska språket, utöka sitt nätverk, få kunskaper om svenska arbetsplatser, få kunskap om arbete på statliga myndigheter och förbättra sina möjligheter till ett framtida arbete oavsett arbetsmarknadssektor. Praktiken ska dessutom vara möjlig att kombinera med insatser som utbildning i svenska för invandrare (sfi). Till målgruppen räknas de nyanlända invandrare som kan komma i fråga för ett särskilt anställningsstöd i form av introduktionsjobb enligt 5 § förordningen (2018:42) om särskilt anställningsstöd.

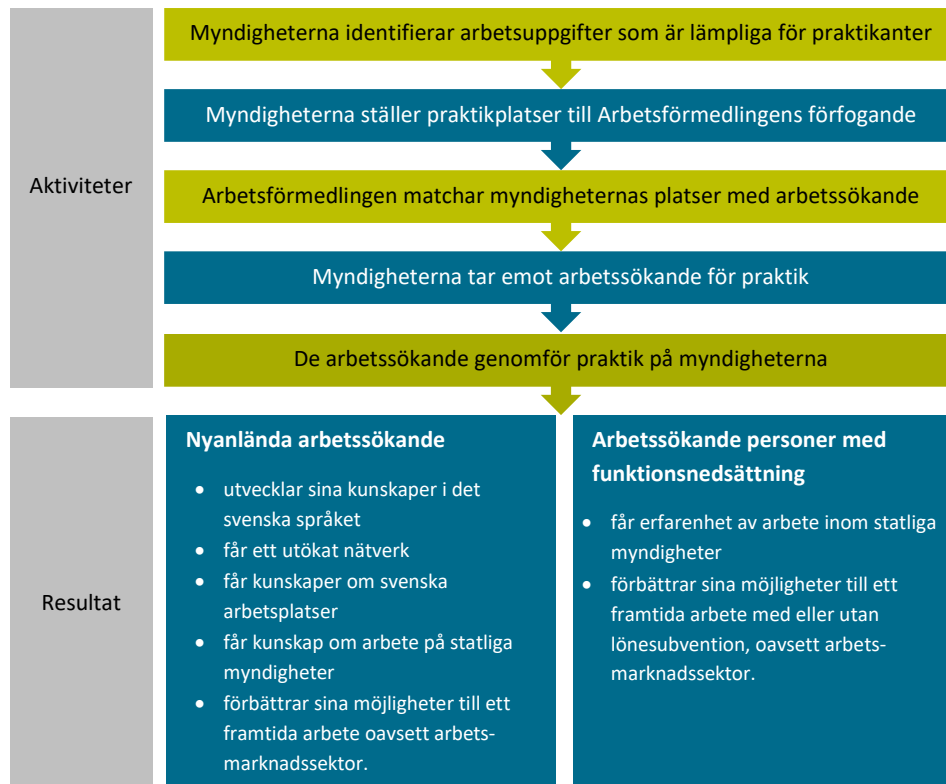
Syftet med praktiken för *personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga* är att de ska få erfarenhet av arbete inom statliga myndigheter och förbättra sina möjligheter till ett framtida arbete med eller utan statlig löne- subvention, oavsett arbetsmarknadssektor. Arbetsförmedlingen utreder och bedömer om den arbetssökande har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. I rapporten använder vi ”personer med funktionsnedsättning” som förkortning av målgruppens beteckning.

⁸ Regeringsbeslut 2016-02-04. *Uppdrag till statliga myndigheter att ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2016 – 2018 m.m.* (Fi2016/00386/ESA).

⁹ Förordning (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Statskontorets tolkning av hur regeringen har tänkt att satsningen ska fungera presenteras som en modell i figur 1.

Figur 1. Modell över hur regeringen har tänkt att satsningen ska fungera (verksamhetslogik).

1.2 En fördjupad uppföljning av *Praktik i staten*

I denna fördjupade uppföljning svarar vi på de frågor som Statskontoret har haft i uppdrag att besvara årligen under perioden 2016–2020. Vi summerar nu resultaten för hela perioden. Frågorna är följande:

- Hur många myndigheter har ställt praktikplatser till förfogande?
- Hur många praktikplatser har myndigheterna ställt till förfogande (totalt samt per myndighet)?
- Hur många myndigheter avser att ställa praktikplatser till förfogande framöver?
- Hur många personer från de två målgrupperna har påbörjat och genomfört praktik?

Vi har även som ambition att fördjupa kunskapen om hur myndigheterna har genomfört satsningen under hela perioden 2016–2020 och hur den skulle kunna utvecklas framöver. I dialog med Arbetsmarknadsdepartementet och Finans-

departementet har vi också kommit överens om att Statskontoret ska följa upp vad satsningens deltagare gör 90 dagar efter avslutad praktik.

Vi har fokuserat på aktiviteterna i verksamhetslogiken (figur 1), alltså vad myndigheterna i sina olika roller gör inom ramen för satsningen. Vi har inte utvärderat satsningens resultat i förhållande till de syften som regeringen har ställt upp. Däremot har vi undersökt hur myndigheterna på olika sätt förhåller sig till dessa syften när de tar emot praktikanter. Vi har också tagit fram några exempel som visar hur deltagare i satsningen har upplevt sin praktik och vilka faktorer som har påverkat deras upplevelser.

Följande fyra analysfrågor ligger till grund för uppföljningen:

1. I vilken utsträckning har de kvantitativa målen med satsningen uppnåtts under perioden 2016–2020?

Våra tidigare uppföljningar visar att målen om antal praktikplatser inte har nåtts. Vi summerar nu resultaten för hela perioden.

2. Hur har det gått för satsningens deltagare 90 dagar efter avslutad praktik jämfört med personer från samma målgrupper som har gjort praktik i andra sektorer?

Syftet är att ta reda på om *Praktik i staten* skiljer sig från arbetspraktik i andra sektorer när det gäller att förbättra deltagarnas möjligheter på arbetsmarknaden på kort sikt. Men denna uppföljning säger i begränsad utsträckning något om hur det ser ut på lång sikt.

3. Vilka hinder och framgångsfaktorer går det att identifiera i myndigheternas arbete med *Praktik i staten* under 2016–2020?

Syftet är att synliggöra hur myndigheterna har tagit sig an satsningen, praktikanter erfarenheter av satsningen och varför de kvantitativa målen för satsningen inte har nåtts.

4. Vad kan regeringen och myndigheterna göra för att i högre utsträckning uppnå målen och syftena med satsningen under kommande år?

Syftet är att peka ut vad myndigheterna kan göra som kan förbättra sina förutsättningar att lyckas med satsningen. Vi har även undersökt vad Arbetsförmedlingen och Arbetsgivarverket kan göra annorlunda i deras särskilda roller, samt vad regeringen kan göra. Vi har fokuserat på vad aktörerna kan göra inom ramen för den nuvarande satsningen, som pågår till och med 2023.

1.3 Avgränsningar

Vi har fokuserat på myndigheternas och praktikanternas erfarenheter av satsningen. Vi har inte kartlagt hur regeringen har styrt satsningen i praktiken, till exempel vilken dialog som departement och myndigheter har haft om satsningen.

Vi har inom ramen för uppföljningen inte haft utrymme att kartlägga hur Arbetsförmedlingen har arbetat med satsningen, till exempel vilka styrsignaler som har gått ut i organisationen och vilka erfarenheter handläggarna har av att förmedla praktikanter till myndigheterna. Det som vi föreslår att Arbetsförmedlingen kan göra framöver bygger till stor del på de andra myndigheternas och praktikanternas erfarenheter.

Vi har haft ett framåtsyftande perspektiv i uppföljningen och vi har velat lyfta fram vad som är viktig för att satsningen ska fungera så bra som möjligt framöver. Våra slutsatser innefattar inte förslag på åtgärder för att hantera pandemins konsekvenser för *Praktik i staten*. Men pandemin kommer sannolikt att fortsätta påverka satsningen negativt, åtminstone under 2021.

1.4 Metoder och material

Vi har analyserat resultaten från Statskontorets enkäter till myndigheterna, intervjuat myndigheter och praktikanter samt analyserat Arbetsförmedlingens uppgifter om vad praktikanter i staten och i andra sektorer gör 90 dagar efter att de har avslutat sin praktik.

1.4.1 Analys av enkäter till myndigheter

Vi har följt upp antalet praktikplatser, antalet praktikanter och antalet myndigheter som har tillhandahållit praktikplatser genom att skicka ut enkäter till de cirka 200 myndigheter som har i uppdrag att tillhandahålla praktikplatser. Vi har genomfört denna undersökning varje år från 2016 till 2021. Svarsfrekvensen har varit mycket hög varje år (se bilaga 3). Anledningen till att vi har fått samla in dessa uppgifter genom enkäter i stället för att använda Arbetsförmedlingens uppgifter är att alla personer som har fått praktikplatser på statliga myndigheter inte finns med i Arbetsförmedlingens register.

Enkäterna innehåller också frågor om myndigheternas planer framöver och vilka erfarenheter de har av Arbetsförmedlingens arbete med satsningen. Myndigheterna har även kunnat lämna fritextsvar om hur de ser på satsningen.

Vi har analyserat enkätsvaren för att undersöka om det finns några mönster, till exempel mellan hur stora och små myndigheter svarar eller om det har skett förändringar över tiden i deras svar. Fritextsvaren har varit ett viktigt underlag för att kunna dra slutsatser om hinder och framgångsfaktorer för *Praktik i staten*.

1.4.2 Intervjuer med myndigheter

Vi har intervjuat 16 myndigheter under hösten 2020 om deras arbete med satsningen (tabell 1). Intervjuerna har gett oss en fördjupad förståelse för hur myndigheterna har arbetat med *Praktik i staten* samt låtit oss identifiera hinder och framgångsfaktorer.

Vi har valt ut myndigheterna strategiskt för att fånga in en så stor variation i myndigheternas erfarenheter som möjligt med ett relativt litet urval. Vi har valt myndigheterna utifrån faktorer som vi tror spelar roll för deras upplevelser: myndigheternas storlek, vilken sektor som de verkar inom, vilka utbildningskrav de har ställt på sina praktikplatser baserat på deras tidigare enkätsvar, och om de främst har tagit emot nyanlända eller personer med funktionsnedsättningar för praktik. De utvalda myndigheterna har tillsammans tagit emot över en tredjedel av alla praktikanter under 2016–2020. Vår ambition var att urvalet ska ge en tillräckligt representativ bild av alla deltagande myndigheters erfarenheter av satsningen.

Vi har också intervjuat de flesta av de få stora och mellanstora myndigheterna som inte har tagit emot några praktikanter under 2016–2020. Vi har fokuserat på dessa därför att vi bedömer att de borde ha bättre förutsättningar att ta emot praktikanter än vad små myndigheter har.

Därtill har vi intervjuat företrädare för Arbetsförmedlingen och Arbetsgivarverket om deras erfarenheter av att ha stöttande roller i *Praktik i staten*.

Tabell 1. Sammanfattande beskrivning av de myndigheter som vi har intervjuat.

Grupp	Myndigheter
Stora myndigheter som har tagit emot praktikanter	Lantmäteriet, Polismyndigheten, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Sveriges domstolar och Trafikverket
Mellanstora myndigheter som har tagit emot praktikanter	Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Små myndigheter som har tagit emot praktikanter	Tillväxtanalys och Institutet för språk och folkminnen (Isof)
Myndigheter som inte har tagit emot praktikanter	Diskrimineringsombudsmannen (DO), Fortifikationsverket, Mälardalens högskola, Riksarkivet och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
Myndigheter med stöttande roller	Arbetsförmedlingen och Arbetsgivarverket

1.4.3 Intervjuer med före detta praktikanter

Vi har också intervjuat 14 personer, 8 kvinnor och 6 män, som har gjort praktik inom ramen för satsningen. Av dessa tillhör 9 målgruppen nyanlända och 5 tillhör målgruppen med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. De har sammanlagt gjort praktik på 10 olika myndigheter. Några av dem har gjort praktik på två myndigheter (tabell 2).

I intervjuerna har praktikanterna fått berätta om sina upplevelser före, under och efter praktiken. Vi gjorde intervjuerna under hösten 2020. De praktikanter som vi har intervjuat är få och deras uttalanden är inte representativa för alla praktikanter som har deltagit i satsningen. Deras berättelser är trots detta värdefulla, eftersom de visar vad som kan vara hinder och framgångsfaktorer för att praktiken ska fungera ur deltagarnas perspektiv.

Arbetsförmedlingen får inte lämna ut kontaktuppgifter till deltagare i satsningen. Vi har därför bitt de myndigheter som vi intervjuade att fråga några av personerna som gjorde eller hade gjort praktik hos dem om vi fick kontakta personerna för en intervju om deras erfarenheter. Flera av dem har fortsatt arbeta på den myndighet som de har praktiserat på. Vi är medvetna om att det kan ha påverkat hur de har upplevt praktiken och hur de väljer att beskriva den för oss.

Tabell 1. Sammanfattande beskrivning av de praktikanter som vi har intervjuat.

Målgrupp	Antal	Kvinnor	Män	Myndigheter som de har gjort praktik på
Nyanlända	9	3	6	Arbetsförmedlingen, Isof, Lantmäteriet, Luleå tekniska universitet, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Tillväxtanalys Trafikverket (8 myndigheter)
Personer med funktionsnedsättning	5	5	0	Isof, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Polismyndigheten & Skatteverket (4 myndigheter)

Vi har också intervjuat *Funktionsrätt Sverige* som är en paraplyorganisation för Sveriges intresseorganisationer för personer med olika typer av funktionsnedsättningar.

1.4.4 Uppföljning 90 dagar efter avslutad praktik

I tidigare uppföljningar har vi redovisat hur stora andelar av praktikanterna som har anställning med eller utan stöd 90 dagar efter avslutad praktik. Uppgifterna kommer från Arbetsförmedlingens register. I registret saknas uppgifter om en del praktikanter, framför allt nyanlända som har fått praktik genom satsningen *Korta vägen*.¹⁰

I den här uppföljningen har vi jämfört vad deltagarna gör efter 90 dagar för de som har deltagit i *Praktik i staten* med statusen i samma målgrupper som har gjort praktik i övrig offentlig sektor och i privat sektor. Vi har därmed kunnat ta reda på om *Praktik i staten* skiljer sig från arbetspraktik i andra sektorer när det gäller att förbättra deltagarnas möjligheter på arbetsmarknaden på kort sikt. Men uppföljningen efter 90 dagar visar i begränsad utsträckning hur det ser ut på lång sikt.

¹⁰ Tjänsteanteckning. Samtal med Arbetsförmedlingen 2020-05-11.

Vi fördjupar beskrivningen av Arbetsförmedlingens data och hur vi har gjort vår jämförelse i bilaga 3.

1.5 Projektgrupp och kvalitetssäkring

Statskontoret påbörjade arbetet med denna uppföljning i mitten av oktober 2020. Statskontorets projektgrupp har bestått av utredarna Dorian Francis (projektledare), Maria Karanta, Lukas Pashalidis (från mitten av januari 2021) och Natalie Verständig Axelius (från mitten av januari 2021). En intern referensgrupp har varit knuten till projektet.

Vi har också haft några externa kontaktpersoner knutna till uppdraget: Karin Åslund och Åsa Krook på Arbetsgivarverket samt Fredrik Dannelöv, Mia Fröling, Seppo Rytönen och Susanne Vinell på Arbetsförmedlingen. De myndighetsföreträdare som vi har intervjuat har fått tillfälle att läsa och ge synpunkter på delar av rapporten.

1.6 Rapportens disposition

I kapitel 2 redovisar vi uppgifter om antal praktikplatser och deltagare under hela perioden 2016–2020. Vi redovisar även vår uppföljning av deltagarnas status efter 90 dagar (analysfrågor 1 och 2).

Kapitel 3 fokuserar på hur myndigheterna har genomfört satsningen. Vi redovisar ett antal hinder och framgångsfaktorer som har påverkat myndigheternas arbete med satsningen (analysfrågor 3 och 4).

I kapitel 4 återger vi några praktikanter upplevelser från att praktisera på statliga myndigheter. Vi beskriver också vilka faktorer som har påverkat deras upplevelser (analysfrågor 3 och 4).

I kapitel 5 presenterar vi våra övergripande slutsatser om satsningen. Vi pekar ut vad myndigheterna och regeringen kan göra inför den fortsatta satsningen, utifrån de hinder och framgångsfaktorer som vi har identifierat ur såväl myndigheternas som praktikanternas perspektiv (analysfråga 4).

2 *Praktik i staten* – omfattning, deltagare och måluppfyllnad

I det här kapitlet redovisar vi i vilken utsträckning satsningen har nått de kvantitativa mål som regeringen har satt upp. Det handlar om hur många myndigheter som har ställt praktikplatser till förfogande, hur många praktikplatser det handlar om och hur många praktikanter från de två målgrupperna som myndigheterna har tagit emot. I bilaga 2 redovisar vi hur många praktikanter som varje enskild myndighet har tagit emot. Analysen bygger huvudsakligen på uppgifter från våra enkäter till myndigheterna.

Vi redovisar också vad praktikanterna gör 90 dagar efter avslutad praktik och jämför med arbetspraktik i privat och övrig offentlig sektor. Vi visar därmed hur *Praktik i staten* skiljer sig från arbetspraktik i andra sektorer när det gäller att förbättra deltagarnas möjligheter på arbetsmarknaden på kort sikt. Men uppföljningen visar inte vad som gäller på lång sikt. Avsnittet är baserat på Arbetsförmedlingens uppgifter.

2.1 Sammanfattande iakttagelser

- Satsningens mål om att ta emot 1 000 praktikanter från varje målgrupp i genomsnitt per år är inte uppnått. Utfallet blev ungefär 2 900 nyanlända praktikanter och 1 200 praktikanter med funktionsnedsättning, vilket är lägre än målet på totalt 10 000 praktikanter under perioden
- Nästan alla myndigheter har tagit emot minst en praktikant någon gång under perioden. Något fler myndigheter har tagit emot nyanlända än personer med funktionsnedsättning.
- Ett fåtal stora myndigheter har tagit emot en stor del av praktikanterna. Skogsstyrelsen, Trafikverket, Arbetsförmedlingen, Skatteverket, Regeringskansliet och Transportstyrelsen har tillsammans tagit emot ungefär hälften av alla praktikanter.
- Myndigheterna har ställt färre praktikplatser till förfogande och tagit emot färre praktikanter för varje år. Det tyder på att myndigheternas engagemang för satsningen har avtagit över tid. Pandemin har givetvis påverkat under 2020 och kommer att påverka även under 2021. 36 myndigheter uppger att de planerar att ställa totalt 75 praktikplatser till förfogande under våren 2021.
- Ungefär tusen av de praktikplatser som myndigheterna har ställt till förfogande från 2016 och framåt har stått tomma. Det tyder på att Arbetsförmedlingen inte

har kunnat presentera kandidater som har matchat myndigheternas kravprofiler.

- Fler nyanlända än personer med funktionsnedsättning har fått praktik inom satsningen *Praktik i staten*. Vi bedömer att flyktingsituationen 2015 kan ha skapat ett större tryck på myndigheterna att ta emot nyanlända för praktik.
- Något fler män än kvinnor har haft praktik. Bland de nyanlända var 6 av 10 män och 4 av 10 kvinnor. Det är något fler kvinnor än män med funktionsnedsättning som har haft praktik.
- Drygt 4 av 10 deltagare hade en anställning 90 dagar efter *Praktik i staten*. De flesta av dem hade då en statligt subventionerad anställning. På övergripande nivå skiljer sig inte *Praktik i staten* från arbetspraktik i andra sektorer när det gäller att förbättra deltagarnas möjligheter på arbetsmarknaden på kort sikt.

2.2 Satsningens kvantitativa mål är inte uppnådda

Myndigheterna har inte nått regeringens mål om att ta emot 1 000 praktikanter från varje målgrupp i genomsnitt per år. Målet innebär att myndigheterna skulle ha behövt ta emot ungefär 5 000 praktikanter från varje grupp under 2016–2020, alltså totalt 10 000 praktikanter. Regeringen formulerade målet för personer med funktionsnedsättning först 2019. Men i uträkningen har vi antagit att målet gäller retroaktivt för hela satsningen.

Myndigheterna har tagit emot cirka 2 900 nyanlända praktikanter och cirka 1 200 praktikanter med funktionsnedsättning (tabell 3). Det motsvarar ungefär 60 procent av målet för nyanlända och 25 procent för personer med funktionsnedsättning.

Tabell 3. Totalt antal individer som har påbörjat praktik på de berörda myndigheterna.

Period	Nyanlända				Personer med funktionsnedsättning				Totalt
	Kvinnor	Män	Annat/ okänt	Totalt	Kvinnor	Män	Annat/ okänt	Totalt	Summa
april 2016–feb. 2017	406	686	-	1 092	237	198	-	435	1 527
mars 2017–feb. 2018	335	458	-	793	210	151	-	361 ^b	1 154
mars 2018–feb. 2019	268	476	-	744 ^a	136	120	-	256	1 000
mars 2019–feb. 2020	83	83	18	184	62	47	4	113	297
mars 2020–dec. 2020	29	22	20	71	21	18	18	57	128
Totalt	1 121	1 725	38	2 884	666	534	22	1 222	4 106^c

^a Statskontoret har rättat siffrorna i efterhand. Enligt en tidigare redovisning var det 767 praktikanter.

^b Statskontoret har rättat siffrorna i efterhand. Enligt en tidigare redovisning var det 360 praktikanter.

^c Alla siffror i tabellen bör ses som uppskattningar eftersom myndigheterna inte alltid har kunnat rapportera exakta antal.

2.2.1 Nästan alla myndigheter har tagit emot minst en praktikant

Det är 179 av 203 myndigheter som har tagit emot åtminstone en praktikant från någon av de två grupperna under perioden 2016–2020. Det är 153 myndigheter som har tagit emot nyanlända och 140 myndigheter som har tagit emot personer med funktionsnedsättning för praktik.

Under den senaste mätperioden, mars 2020 till och med december 2020, var det totalt 42 myndigheter som tog emot minst en praktikant. Det var 23 myndigheter som tog emot nyanlända och 25 som tog emot personer med funktionsnedsättning för praktik.

2.2.2 Enstaka stora myndigheter har tagit emot en stor del av praktikanterna

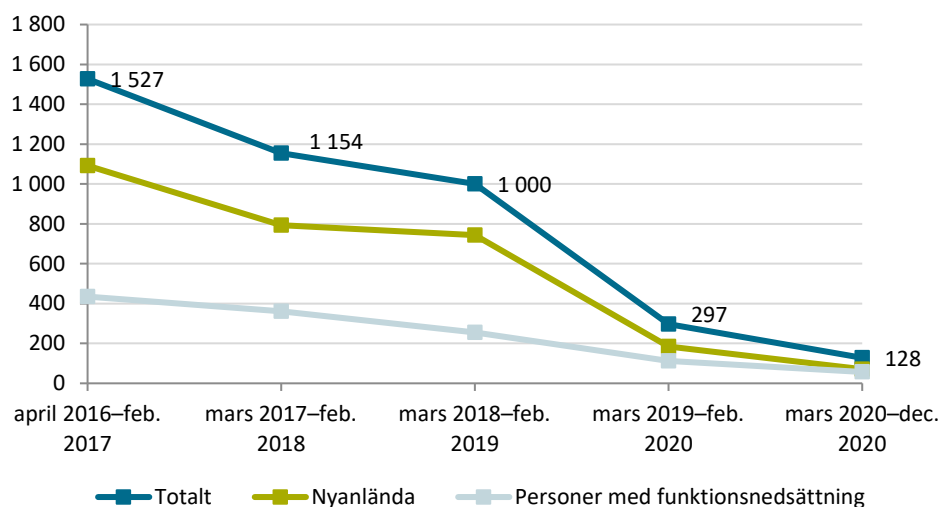
Stora och mellanstora myndigheter har tagit emot den absoluta merparten av praktikanterna. De 107 myndigheter som har 200 årsarbetskrafter eller mer har sammanlagt tagit emot 90 procent av alla praktikanter under hela perioden 2016–2020 (bilaga 3).

Bland dessa myndigheter är det ett fåtal som har stått för en stor del av mottagandet. Skogsstyrelsen, Trafikverket, Arbetsförmedlingen, Skatteverket och Transportstyrelsen har tillsammans tagit emot hälften av de nyanlända praktikanterna. Enbart Skogsstyrelsen och Trafikverket har tillsammans tagit emot en tredjedel av de nyanlända. Regeringskansliet, Trafikverket, Skogsstyrelsen, Arbetsförmedlingen och Skatteverket har tillsammans tagit emot 40 procent av praktikanterna med funktionsnedsättning.

2.2.3 Myndigheterna har tagit emot färre praktikanter år efter år

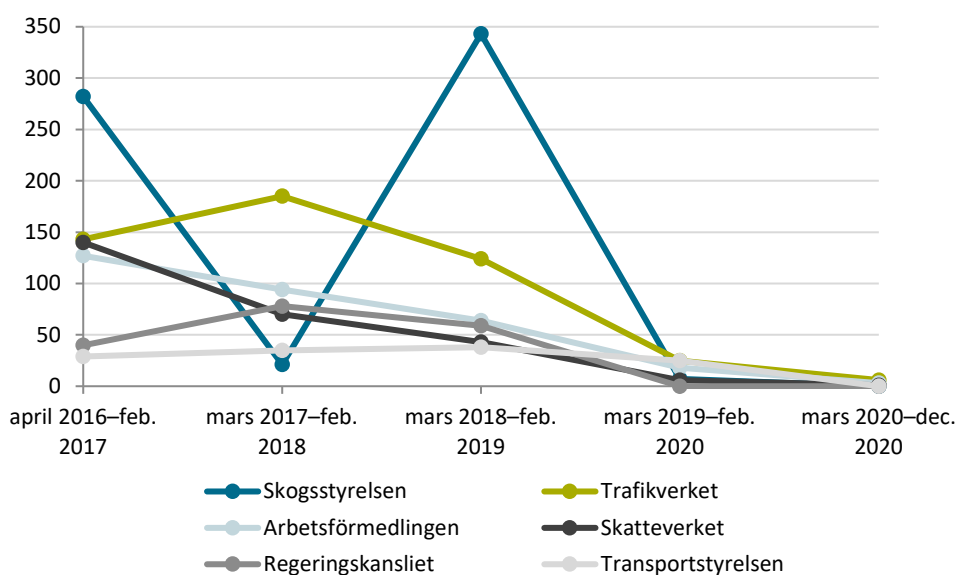
Under den senaste mätperioden, mars 2020 till och med december 2020, tog myndigheterna emot 71 nyanlända och 57 personer med funktionsnedsättning för praktik. En stor del av myndigheterna hänvisade till coronapandemin och restriktioner vad gäller distansarbete som skäl till att de antingen inte hade tagit emot fler praktikanter eller några praktikanter överhuvudtaget. Men vi ser att myndigheterna har tagit emot färre praktikanter för varje mätperiod, även före pandemiutbrottet (figur 2). Det gäller både större och mindre myndigheter, även om det finns några undantag. Antalet praktikplatser som myndigheterna har ställt till förfogande har också minskat över åren. Det tyder på att myndigheternas engagemang för satsningen generellt sett har avtagit över tid.

Figur 2. Antal praktikanter som myndigheterna har tagit emot efter period.

De få stora myndigheterna som har tagit emot en stor del av praktikanterna har sedan 2019 kraftigt minskat antalet praktikanter som de har tagit emot (figur 3). Det har minskat det totala antalet praktikplatser mycket.

Figur 3. Antal praktikanter som de 6 största mottagarna har tagit emot efter period.

Riksdagens beslut om statens budget för 2019 innebar stora nedskärningar i Arbetsförmedlingen.¹¹ Nedskärningarna påverkade Arbetsförmedlingens egna möjligheter att ta emot praktikanter.¹² Det påverkade också Arbetsförmedlingens

¹¹ Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU1. *Statens budget 2019 Rambeslut*; Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU10. *Statens budget för 2019*.

¹² Enkät svar från Arbetsförmedlingen.

arbete med att matcha och ge stöd till andra myndigheter inom satsningen. Budgeten innebar också att Arbetsförmedlingen stoppade anvisningarna till *Extratjänster* och *Moderna beredskapsjobb* från och med den 1 januari 2019. *Praktik i staten* hade i många fall har fungerat som en inkörsport för *Moderna beredskapsjobb* (inklusive *Naturnära jobb*).¹³ Det fick inte minst konsekvenser för Skogsstyrelsen, som framför allt har tagit emot praktikanter inom ramarna för *Naturnära jobb* under 2016 och 2018.¹⁴

Trafikverket tog 2019 emot färre praktikanter på grund av att deras arbetsbelastning var hög och att de behövde göra många rekryteringar under de följande åren. Det gjorde att de hade svårt att ta emot praktikanter i organisationen. Myndigheten bedömde att de redan hade tagit emot så många praktikanter som de behövde för att uppfylla sin del av myndigheternas gemensamma mål för 2016–2020. De valde därför att inte arbeta lika aktivt med satsningen.¹⁵

2.3 Ungefär 1 000 praktikplatser har stått tomma

Det är nio av tio myndigheter som har ställt minst en praktikplats till Arbetsförmedlingens förfogande någon gång under 2016–2020. Myndigheterna har totalt ställt drygt 5 000 praktikplatser till förfogande. Samtidigt har de bara tagit emot drygt 4 000 praktikanter. Ungefär 1 000 praktikplatser har alltså stått tomma, vilket tyder på att matchningen i många fall inte har fungerat (se kapitel 3). Myndigheterna hade dock inte nått målet för satsningen även om alla dessa platser hade fyllts, eftersom de utgör ungefär hälften så många platser som hade behövts.

Uppskattningen av hur många praktikplatser som myndigheterna har ställt till förfogande är troligtvis för låg. Våra uppgifter bygger på myndigheternas egna uppskattningar och flera av myndigheterna som har ställt platser till förfogande har inte uppgett hur många platser det har handlat om.

2.4 Antalet myndigheter som har utlyst praktikplatser har minskat år efter år

Antalet myndigheter som har ställt praktikplatser till Arbetsförmedlingens förfogande har dessutom minskat över tid. Under det första året ställde tre fjärdedelar av de cirka 200 myndigheterna platser till förfogande. I vår enkät för perioden mars 2020 till december 2020 var det färre än hälften (tabell 4).

¹³ Statskontoret (2019:101). *Uppföljning av moderna beredskapsjobb i staten. Redovisning 3.*

¹⁴ Intervju med företrädare för Skogsstyrelsen.

¹⁵ Intervju med företrädare för Trafikverket.

I vår senaste enkät uppger 36 myndigheter att de planerar att ställa totalt 75 praktikplatser till förfogande under våren 2021.¹⁶ Många myndigheter uppger att de har svårt att ta emot praktikanter under coronapandemin.

Tabell 4. Antal myndigheter som har ställt praktikplatser till förfogande samt antal praktikplatser till förfogande under varje mätperiod, N≈200 myndigheter.

Period	Antal myndigheter	Antal praktikplatser till förfogande
april 2016–februari 2017	152	2 132
mars 2017–februari 2018	148	820 ^a
mars 2018–februari 2019	129	1 550
mars 2019–februari 2020	103	497
mars 2020–december 2020	76	281
Totalt	179	5 280

^a Flera av myndigheterna som har ställt platser till förfogande har inte uppgett hur många platser det har handlat om varje år. Det gäller särskilt för perioden mars 2017–februari 2018 då 80 myndigheter inte svarade på frågan.

2.5 Fler nyanlända än personer med funktionsnedsättning har haft praktik

Fler nyanlända än personer med funktionsnedsättning har fått praktik inom satsningen *Praktik i staten*. 7 av 10 praktikanter var nyanlända. Alla de stora mottagarna, förutom Regeringskansliet, har tagit emot betydligt fler nyanlända. Dessa myndigheter har i många fall tagit emot minst dubbelt så många nyanlända som personer med funktionsnedsättning.

Myndigheterna som vi har intervjuat ger inga entydiga förklaringar till varför de har tagit emot fler nyanlända praktikanter. Men några möjliga förklaringar framkommer. De intervjuade säger att flyktingsituationen 2015 kan ha skapat ett större tryck på myndigheterna att ta emot nyanlända för praktik. Något som också kan ha bidragit är att det fanns ett kvantitativt mål för hur många nyanlända praktikanter som myndigheterna skulle ta emot under 2016–2018, men inte för praktikanter med funktionsnedsättning. Det skulle kunna vara så att de mottagande myndigheterna och Arbetsförmedlingen därför inledningsvis prioriterade nyanlända och att det kom att präglade hela satsningen. Det som talar emot den här förklaringen är att myndigheterna inte tog emot fler personer med funktionsnedsättning efter 2018 när regeringen lade till ett mål för gruppen.

I viss mån kan skillnaden också ha att göra med Arbetsförmedlingens matchning. Flera av de myndigheter som har tagit emot många praktikanter uppger i våra intervjuer och enkäter att de inte hade bestämt sig för att rikta in sig på den ena eller andra målgruppen. Dessa myndigheter har endast ställt praktikplatser till förfogande och låtit Arbetsförmedlingen avgöra vilka kandidater som är lämpliga.

¹⁶ Uppgifter från myndigheternas redovisningar till Statskontoret under mars 2021.

2.6 Fler män än kvinnor har haft praktik

Fler män än kvinnor har deltagit i *Praktik i staten*, 55 procent var män och 44 procent var kvinnor.¹⁷ Det är betydligt fler män än kvinnor bland nyanlända, 60 procent var män och 39 procent av de nyanlända var kvinnor. Bland personer med funktionsnedsättning är det något fler kvinnor än män som har haft praktik, 55 procent kvinnor och 44 procent män. Vi har inte haft möjlighet att undersöka vad skillnaderna i könsfördelningen i de olika målgrupperna beror på.

2.7 Fyra av tio hade en anställning efter *Praktik i staten*

Uppföljningen av vad deltagarna gör 90 dagar efter *Praktik i staten* visar att 43 procent av deltagarna då hade en anställning. 38 procent hade en anställning med stöd. 5 procent hade en anställning utan stöd. Det är sannolikt att många av de som hade arbete 90 dagar efter praktiken var anställda på samma arbetsplats som de gjorde praktik på. Drygt hälften av alla som hade deltagit i satsningen (53 procent) var inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen 90 dagar efter praktiken.

På övergripande nivå ligger utfallet efter 90 dagar ungefär på samma nivå för *Praktik i staten* som för arbetspraktik för samma målgrupper i privat och övrig offentlig sektor. *Praktik i staten* skiljer sig alltså inte från arbetspraktik i andra sektorer när det gäller att förbättra deltagarnas möjligheter på arbetsmarknaden på kort sikt. Men det finns några relativt små, men tydliga skillnader mellan sektorerna. Vår analys tyder på att de här skillnaderna beror på bakomliggande faktorer snarare än slumpen, men vi har inte haft möjlighet att identifiera faktorerna som förklarar skillnaderna.

2.7.1 Mindre skillnader mellan målgrupperna efter *Praktik i staten*

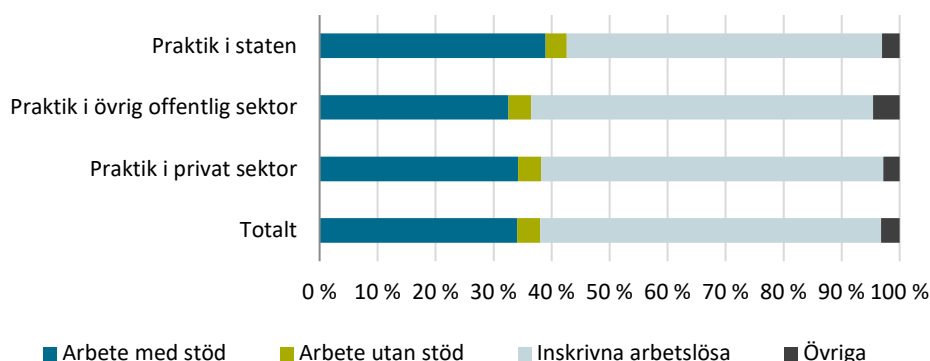
Skillnaden i utfall mellan de två målgrupperna var betydligt mindre bland de som deltagit i *Praktik i staten* än för de som gjort praktik i privat och övrig offentlig sektor (figur 4 och 5). Det här mönstret kvarstår även när vi tar hänsyn till deltagarnas utbildningsnivå. Nyanlända praktikanter och praktikanter med funktionsnedsättning hade i lika hög utsträckning någon form av anställning efter *Praktik i staten*. Däremot hade personer med funktionsnedsättning i nästan dubbelt så hög grad som nyanlända en anställning utan stöd, 7 procent jämfört med knappt 4 procent.

Nyanlända var i högre grad i arbete efter *Praktik i staten*

Nyanlända var i något högre utsträckning i arbete, med eller utan stöd, efter *Praktik i staten* än efter praktik i privat och övrig offentlig sektor, 43 procent jämfört med 38 procent respektive 37 procent.

¹⁷ Det var 1 procent som hade annan eller okänd könstillhörighet.

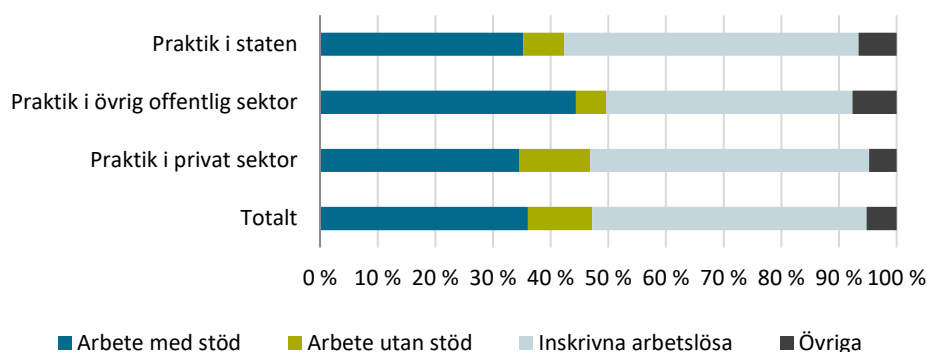
Figur 4. Nyanlända – status 90 dagar efter avslutad praktik efter sektor, n=117 352 (totalt).

Personer med funktionsnedsättning var i lägre grad i arbete efter *Praktik i staten*

Personer med funktionsnedsättning var tvärtom i något lägre grad i arbete efter *Praktik i staten* än i privat och övrig offentlig sektor, 42 procent jämfört med 47 procent respektive 50 procent. Dessutom var personer med funktionsnedsättning i arbete utan stöd i betydligt lägre utsträckning efter *Praktik i staten* jämfört med dem som gjort praktik i privat sektor, 7 jämfört med 12 procent.

Figur 5. Personer med funktionsnedsättning – status 90 dagar efter avslutad praktik efter sektor, n=117 352 (totalt).

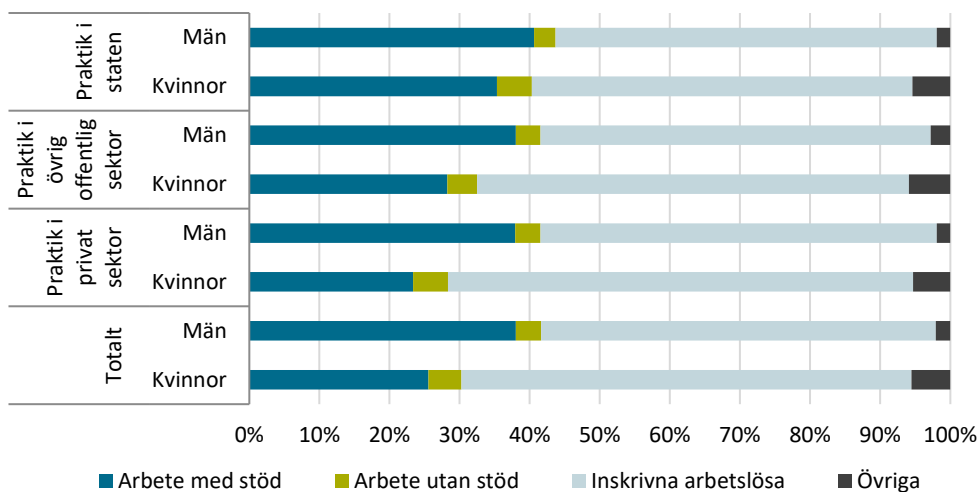
2.7.2 Fler män än kvinnor hade arbete efter praktik

En större andel män än kvinnor hade en anställning med eller utan stöd 90 dagar efter avslutad praktik. Det gäller efter praktik i alla sektorer och för båda målgrupperna. Men det finns några skillnader mellan sektorerna som är värda att lyfta fram.

Mindre skillnad mellan nyanlända män och kvinnor efter *Praktik i staten*

Efter *Praktik i staten* var skillnaderna mellan nyanlända män och kvinnor generellt sett mindre än efter praktik i privat och övrig offentlig sektor. 90 dagar efter *Praktik i staten* var 44 procent av nyanlända män i arbete jämfört med 40 procent av nyanlända kvinnor. Motsvarande andelar efter praktik i privat sektor var 42 procent för män och 28 procent för kvinnor. Efter praktik i övrig offentlig sektor var motsvarande andelar 42 procent för män och 32 procent för kvinnor (figur 6).

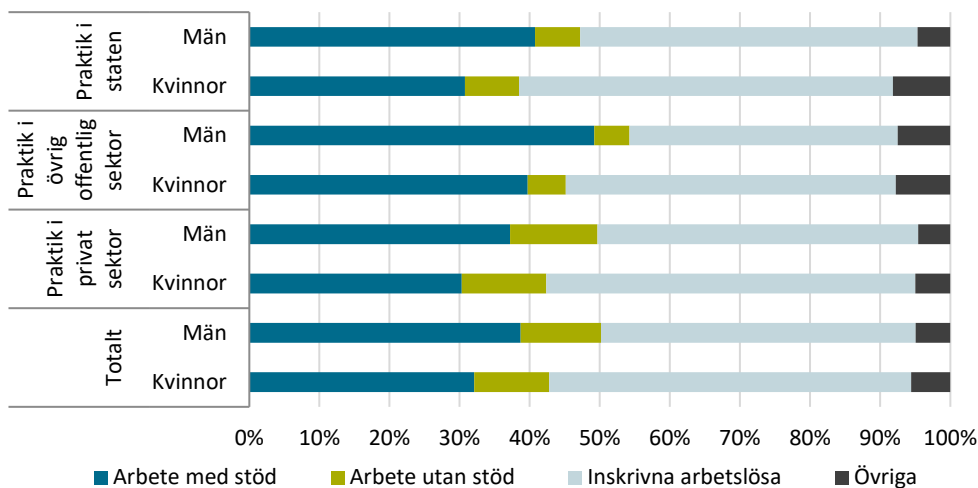
Figur 6. Nyanlända – status 90 dagar efter avslutad praktik efter kön och sektor, n=117 352 (totalt).

Något större skillnad mellan könen för personer med funktionsnedsättning efter *Praktik i staten*

Efter *Praktik i staten* var skillnaderna mellan könen något större för personer med funktionsnedsättning. 90 dagar efter *Praktik i staten* var 47 procent av männen med funktionsnedsättning i arbete jämfört med 38 procent av kvinnorna med funktionsnedsättning. Motsvarande andelar efter praktik i privat sektor var 50 procent för män och 42 procent för kvinnor. Efter praktik i övrig offentlig sektor var motsvarande andelar 54 procent för män och 45 procent för kvinnor (figur 7).

Figur 7. Personer med funktionsnedsättning – status 90 dagar efter avslutad praktik efter kön och sektor, n=117 352 (totalt).

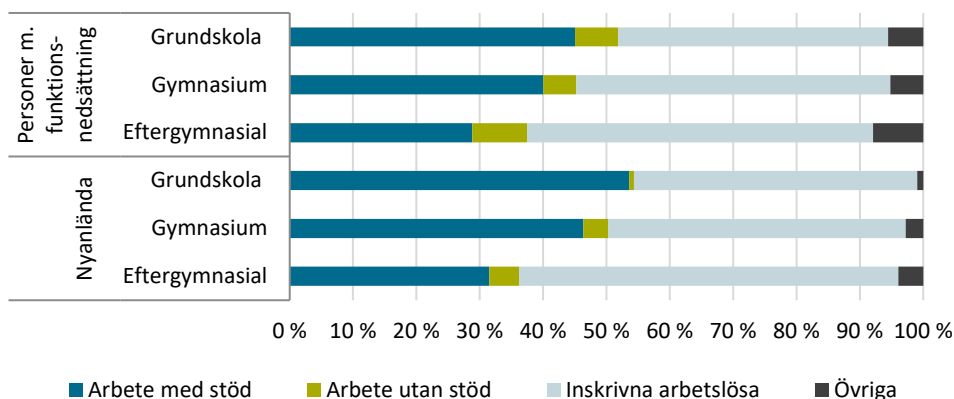
Könsskillnaderna kvarstår när vi tar hänsyn till deltagarnas utbildningsnivå

När vi tar hänsyn till deltagarnas utbildningsnivå kvarstår könsskillnaderna i alla sektorer. Men de minskar generellt sett i högre utsträckning för de som har deltagit i *Praktik i staten* jämfört med praktik i privat och övrig offentlig sektor. Efter *Praktik i staten* var könsskillnaderna större än i andra sektorer för de som hade grundskole- eller gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå. Däremot var könsskillnaderna betydligt mindre för de med eftergymnasial utbildning, vilka utgjorde majoriteten av praktikanterna i staten (se bilaga 3).

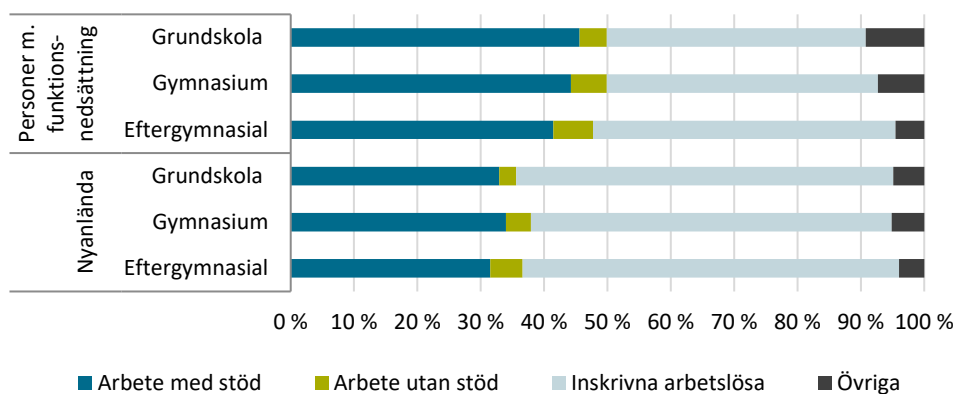
2.7.3 Fler lågutbildade än högutbildade hade anställning efter *Praktik i staten*

Det fanns tydliga skillnader i status efter *Praktik i staten* mellan lägre och högre utbildade. Deltagare med gymnasieutbildning eller lägre utbildningsnivå hade i större utsträckning någon form av arbete efter *Praktik i staten* än deltagare med eftergymnasial utbildning. Praktikanterna i staten med eftergymnasial utbildning var drygt tre gånger fler till antalet än de som enbart hade grundskoleutbildning (se bilaga 3). Det innebär att konkurrensen kan ha varit högre om anställningar i staten med krav på eftergymnasial utbildning än konkurrensen om arbeten med lägre utbildningskrav i staten. I privat och övrig offentlig sektor var det knappt några skillnader i utfall mellan låg- och högutbildade. De stora skillnaderna i privat och övrig offentlig sektor hade snarare att göra med variablerna kön och målgrupp (figur 8–10).

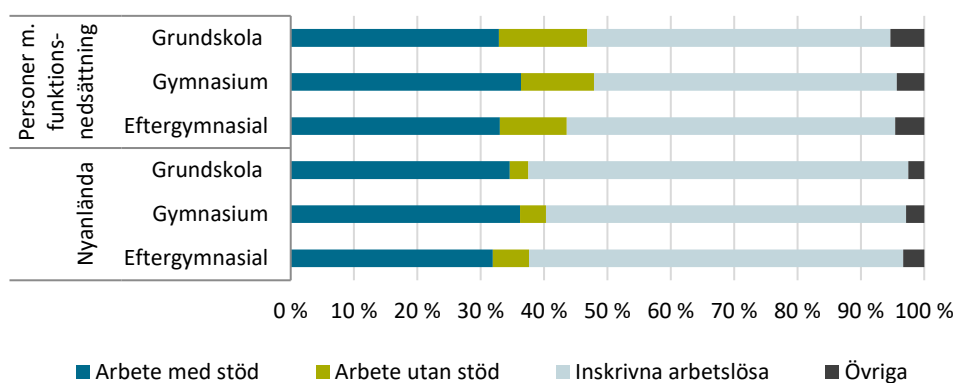
Figur 8. *Praktik i staten* – status efter avslutad praktik efter utbildningsnivå, n=3 392.

Figur 9. Praktik i övrig offentlig sektor – status efter avslutad praktik efter utbildningsnivå, n=21 102.

Figur 10. Praktik i privat sektor – status efter avslutad praktik efter utbildningsnivå, n=92 858.

3 Myndigheternas genomförande av *Praktik i staten*

I det här kapitlet beskriver och diskuterar vi de olika sätt som myndigheterna har tagit sig an *Praktik i staten*. Vi beskriver också de hinder och framgångsfaktorer som vi har identifierat i myndigheternas arbete. Dessa faktorer har både påverkat hur många personer som myndigheterna har kunnat erbjuda praktik och hur väl satsningen har fungerat. Kapitlets fokus ligger på myndigheternas processer, det vill säga de aktiviteter inom satsningen som myndigheterna ansvarar för.

Till grund för vår analys ligger myndigheternas svar på de enkäter som Statskontoret har skickat ut och den intervjustudie med 14 myndigheter som vi har genomfört under hösten 2020. I bilaga 3 beskriver vi mycket översiktligt hur dessa 14 myndigheter har tagit sig an satsningen.

3.1 Sammanfattande iakttagelser

- Myndigheterna ser på *Praktik i staten* på olika sätt. Vissa myndigheter har framför allt sett satsningen som ett sätt att stärka de enskilda individerna. Andra myndigheter ser även praktiken som ett led i myndighetens långsiktiga kompetensförsörjning.
- Myndigheterna har olika syn på praktikens inriktning och på vilken typ av arbetsuppgifter en praktikant kan ha. Vissa myndigheter anser att uppgifterna inte får rymmas inom myndighetens ordinarie verksamhet, och att det arbetsrättsliga regelverket har begränsat deras möjligheter att erbjuda praktikplatser. Andra myndigheter anser att praktikanterna i enlighet med regelverket ska kunna utföra ordinarie uppgifter fast under handledning, efter sina förutsättningar och utan samma krav som på andra anställda. Det har gjort det lättare för dessa myndigheter att hitta uppgifter till praktikanterna.
- Arbetsgivarverket har drivit ett projekt för att ta fram konkret stöd och inspirationsmaterial om praktik. De myndigheter som har sökt stöd uppger att det har varit till hjälp. Flera myndigheter uppger att de skulle ha nytta av att Arbetsgivarverket på nytt genomför informationsinsatser för att öka engagemanget i myndigheterna.
- De faktorer som framför allt har påverkat praktiksatsningen negativt är att myndigheterna har svårt att hitta lämpliga arbetsuppgifter, och att det kräver mycket resurser att ta emot praktikanter.
- Flera myndigheter anser att brister i samarbetet med Arbetsförmedlingen har varit ett hinder för dem. Det handlar både om att myndigheternas kontakter

med Arbetsförmedlingens handläggare inte alltid fungerar, och om brister i matchningen av praktikanter med tillgängliga praktikplatser.

- De framgångsfaktorer som vi har identifierat handlar ofta om att myndigheterna behöver ha ett öppet och flexibelt förhållningssätt till matchning och arbetsuppgifter, både inför och under praktiken. Det handlar också om att myndighetsledningen behöver visa vilka värden som satsningen kan skapa, att myndigheten har strukturer för att ta sig an uppdraget och att både dialogen med och stödet från Arbetsförmedlingen fungerar bra.

3.2 Myndigheterna har olika ingångar i satsningen

Regeringen har gett myndigheterna ett stort utrymme att själva utforma sitt arbete med satsningen. I våra intervjuer och enkäter har vi sett exempel på att detta har lett till att myndigheterna har tagit sig an satsningen på olika sätt.

3.2.1 Praktiken ska i första hand stärka de arbetssökande

Alla myndigheterna som vi har intervjuat och som har tagit emot praktikanter beskriver att de ser sitt deltagande i satsningen som ett sätt att hjälpa människor som på olika sätt står långt ifrån arbetsmarknaden. Det handlar både om att hjälpa människor in på arbetsmarknaden, och om att hjälpa människor in i samhällslivet i stort. Just att hjälpa dem in i samhällslivet gäller särskilt de nyanlända praktikanterna. Flera av de myndigheter som vi har intervjuat beskriver att uppdraget om *Praktik i staten* är ett sätt för dem att ta ett samhällsansvar, vilket de anser är något som statliga myndigheter bör göra.

3.2.2 Vissa myndigheter kombinerar praktik med subventionerade anställningar

Flera myndigheter som vi har intervjuat har utlyst och erbjudit deltagarna möjlighet att söka någon form av subventionerad anställning efter praktikperioden. Om det är fråga om en arbetsmarknadspolitiskt motiverad anställning så kan myndigheten då anställa de tidigare praktikanterna inom ramen för VASA-avtalet.¹⁸ En VASA-anställning är en icke-reguljär, tidsbegränsad och subventionerad anställning med särskilda individanpassade anställningsvillkor, ofta så kallade introduktionsjobb, nystartsjobb eller lönebidrag. För vissa myndigheter har detta handlat om att hjälpa deltagarna att komma in på arbetsmarknaden, men utan någon särskild intention om att de ska bli kvar på myndigheten. Andra myndigheter har planerat att anställa

¹⁸ Särskilt villkorsavtal för vissa statliga anställningar (VASA). Kollektivavtalet är en särskild anställningsform för icke-reguljära anställningar om max två år som kan sökas av personer som är i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Syftet med avtalet är att dessa personer ska kunna få arbetslivserfarenhet och på så sätt komma närmare den reguljära arbetsmarknaden.

deltagarna för att de behövs på myndigheten och för att eventuellt kunna anställa dem i reguljära anställningar i framtiden.

De stora myndigheter som har tagit emot stora andelar av praktikanterna under 2016–2020 har ofta kombinerat praktiken med subventionerade anställningar. Till exempel har både Trafikverket och Skogsstyrelsen erbjudit praktikanterna att söka introduktionsjobb, nystartsjobb eller extratjänster i de fall där praktikanten har fungerat väl på arbetsplatsen. Institutet för språk och folkminnen (Isof) är ett exempel på en liten myndighet som också har haft som mål att deltagarna ska kunna arbeta kvar på myndigheten i en VASA-anställning efter praktiken.

Extratjänster och introduktionsjobb omfattas inte av lagen om anställningsskydd (LAS). Däremot tillämpas reglerna i LAS genom kollektivavtalets regler på anställda inom ramen för VASA, för att skapa likvärdig trygghet för anställda med arbetsmarknadspolitiska stöd oavsett form. Dessa anställningar ger inte heller rätt till ersättning från a-kassa ifall den anställde blir arbetslös. För de personer som omfattas av dessa arbetsmarknadspolitiska insatser innebär reglerna att anställningarna är relativt otrygga. Det påpekar också en del av de före detta praktikanter som vi har intervjuat (kapitel 4).

3.2.3 Praktiken ett led i den långsiktiga kompetensförsörjningen

Vissa myndigheter har planerat att genom satsningen hitta och rekrytera nya medarbetare på längre sikt. Dessa myndigheter vill ta ett samhällsansvar och stärka individen samtidigt som de erbjuder praktikplatser med avsikten att åtminstone en del praktikanter ska kunna söka och få reguljära anställningar på myndigheten.

I våra intervjuer framkommer att en del myndigheter har sett en möjlighet att bland de nyanlända hitta personer med utbildningar som det råder brist på i Sverige. Det gäller till exempel Lantmäteriet och Trafikverket. Flera myndigheter har också sett satsningen som en möjlighet att öka mångfalden i sin personalstyrka, genom att rekrytera nyanlända och personer med funktionsnedsättning. Vissa myndigheter hänvisar till det arbetsgivarpolitiska delmålet om att öka den etniska och kulturella mångfalden i statsförvaltningen.¹⁹

Regler för statliga anställningar gör det svårt att erbjuda reguljära anställningar

Regelverket för statliga anställningar är utformat för att myndigheter endast ska rekrytera på sakliga grunder. Huvudregeln är att myndigheter ska informera om lediga anställningar så att alla som är intresserade kan söka. Det gäller både reguljära och icke-reguljära anställningar.²⁰ Flera myndigheter som vi har intervjuat säger att personerna i målgrupperna för satsningen kan ha svårt att

¹⁹ Proposition 2005/06:1. *Budgetpropositionen för 2006, utgiftsområde 2.*

²⁰ 12 kap. 5 § regeringsformen, 4 § lag (1994:260) om offentlig anställning och anställningsförordningen (1994:373).

konkurrera om reguljära tjänster, vilket gör det svårt för myndigheterna att erbjuda reguljära anställningar efter praktiken.

Men några av myndigheterna som vi har intervjuat har ändå kunnat anställa några enstaka praktikanter i reguljära anställningar. Lantmäteriet är ett exempel, där åtminstone tio av myndighetens praktikanter först har sökt och fått subventionerade, icke-reguljära anställningar och sedan sökt och fått reguljära anställningar på myndigheten.

3.2.4 Myndigheterna ser olika på praktikens inriktning

Myndigheterna ser också olika på vilken inriktning som praktiken ska ha. Det visar våra intervjuer och enkäter. Myndigheterna kan ha olika syn på om de främst ska förmedla myndighetsspecifika kunskaper eller generella erfarenheter om samhället och arbetslivet till sina praktikanter. Vi bedömer att detta kan ha påverkat hur många praktikplatser som myndigheterna har utlyst, vilka kompetenskrav de har ställt och vilka arbetsuppgifter som deras praktikanter har fått utföra.

Praktik för att ge deltagarna specifik kompetens

Vissa myndigheter har lagt större vikt vid att praktikanterna ska få utföra arbetsuppgifter i myndighetens kärnverksamhet. Dessa myndigheter har ställt mer specifika krav på praktikantens kompetens för att få kandidater med utbildning och arbetslivserfarenhet som matchar myndighetens verksamhet. Myndigheten har då ofta fokuserat på att förbereda praktikanterna på att kunna arbeta antingen i myndighetens verksamhet eller i liknande verksamheter i framtiden. Några myndigheter tycker även att sfi borde anpassas, så att de nyanlända praktikanterna får lära sig formell myndighetssvenska och svenska inom det kompetensområde som myndigheten arbetar med.

I vissa fall har myndigheternas specifika kravprofiler inneburit att Arbetsförmedlingen inte har kunnat hitta kandidater som passar för praktikplatserna. På så sätt kan kravprofilerna leda till att myndigheterna totalt sett tar emot färre praktikanter.

Praktik för att ge allmän arbetslivserfarenhet

I andra fall har myndigheterna utformat praktikplatserna för att ge deltagarna erfarenheter av arbetslivet i stort. Innehållet i praktiken behöver då inte ha någon särskild koppling till praktikanternas utbildning eller erfarenheter. Det kan handla om att ge praktikanten erfarenhet av att vara på en arbetsplats, att pröva på olika arbetsuppgifter, att samarbeta med kollegor och att skapa nya kontakter.

Många myndigheter prioriterar att ge nyanlända språkträning

Flera myndigheter har prioriterat att nyanlända praktikanter ska få möjlighet att öva på sin svenska. Myndigheterna refererar ofta till detta som språkpraktik. Det handlar vanligtvis om att praktikanterna får öva på svenska språket i allmänhet, och

inte nödvändigtvis det specifika fackspråk som krävs för att arbeta på myndigheten i fråga.

För många nyanlända som är nybörjare på svenska blir detta viktigare än att arbetsuppgifterna matchar praktikanternas bakgrund. En myndighet berättar att de hade problem med att hitta lämpliga arbetsuppgifter i sin kärnverksamhet för en högskoleutbildad nyanländ praktikant. Deras kärnverksamhet innebär mycket ensamarbete, så praktikanten hade inte kunnat öva på sin svenska tillräckligt om hen hade arbetat i kärnverksamheten. För att ge praktikanten bättre möjligheter att träna svenska med sina arbetskamrater fick hen i stället arbeta inom vaktmästeriet. Att erbjuda denna typ av praktikuppgifter även för högutbildade kan leda till att fler personer får delta i *Praktik i staten* än vad som hade varit möjligt annars. Många myndigheter har nämligen haft svårt att hitta lämpliga arbetsuppgifter.

3.2.5 Olika syn på vilka arbetsuppgifter en praktikant kan ha

Våra intervjuer visar att myndigheterna har resonerat olika när det gäller vilka arbetsuppgifter en praktikant får utföra. Arbetsrättsligt gäller att det inte är tillåtet för en arbetsgivare att låta en person utföra arbete utan lön. Det innebär även att det inte är tillåtet att låta en praktikant ersätta en ordinarie anställd, eller ett behov av att få arbetsuppgifter utförda.²¹ Vissa myndigheter som vi har talat med är mycket noga med att uppgifterna inte får rymmas inom myndighetens ordinarie uppgifter, och att det arbetsrättsliga regelverket har begränsat deras möjligheter att erbjuda praktikplatser.

Andra myndigheter har snarare haft som ambition att erbjuda praktikplatser med ordinarie uppgifter. Det har alltså funnits ett behov av att få dessa uppgifter utförda, men praktikanterna har fått arbeta under handledning, efter sina förutsättningar och utan samma krav som på andra anställda. En myndighet berättar:

Vi har varit tydliga med att man ska kunna göra ordinarie arbete. Och att det inte ska vara något sidospår, de ska in i jobbet.

Vi kan utifrån våra intervjuer konstatera att de myndigheter som har låtit praktikanter utföra ordinarie arbetsuppgifter under handledning har haft lättare att hitta praktikuppgifter. På så sätt har troligen fler individer kunnat erbjudas praktik än om dessa myndigheter inte hade gjort det. Vi gör inte någon bedömning av om myndigheterna i enskilda fall har agerat i enlighet med det arbetsrättsliga regelverket eller inte.

²¹ Arbetsgivarverket (u.å.). *Erbjuda praktik*, (Hämtad 2021-03-11); Se även 14 a § förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

3.2.6 Länsstyrelsen kan ha en viktig samordnande roll

Länsstyrelsen i Jämtland har samordnat myndigheternas arbete med att ta emot nyanlända praktikanter i länet i samverkan med Arbetsförmedlingen. En projektledare på länsstyrelsen underlättade för myndigheterna genom att ansvara för en stor del av kontakterna med Arbetsförmedlingen. Projektledaren motiverade myndigheterna till att ta emot praktikanter, anordnade informationsträffar och en mässa där nyanlända och myndigheter fick mötas. Det ledde till att flera praktikplatser blev tillsatta som annars inte skulle ha blivit det. Länsstyrelsen kunde ta initiativ till projektet eftersom de både har ansvar för integrationsfrågor och ett allmänt ansvar för att bidra till att samordna statlig verksamhet i respektive län.²²

3.2.7 Arbetsgivarverket har tagit fram information om praktik

Arbetsgivarverkets uppdrag i satsningen *Praktik i staten* är att informera, ge råd till och utbilda myndigheterna i den utsträckning som de behöver inom Arbetsgivarverkets ansvarsområde. Uppdraget med anledning av *Praktik i staten* ligger inom ramen för myndighetens uppdrag enligt instruktionen.²³ En av Arbetsgivarverkets uppgifter, som arbetsgivarorganisation för det statliga avtalsområdet, är att tillämpa de delar av arbetsrätten som har med statliga anställningar att göra. Även om en praktik i formell mening inte är en anställning så ger Arbetsgivarverket stöd till medlemmarna när det gäller att utforma och erbjuda praktikplatser.

På Arbetsgivarverkets webbplats finns information om praktik

På Arbetsgivarverkets webbplats finns utförlig information om att erbjuda praktik generellt, inklusive stöd och råd till handledare.²⁴ Det finns även särskild information om *Praktik i staten*.²⁵ Arbetsgivarverket uppger att de i dagsläget inte planerar några ytterligare insatser med anledning av att regeringen har förlängt satsningen, utöver den kommunikation som de regelbundet har med medlemmarna i arbetsgivarorganisationen.

Ett projekt för arbetet med *Praktik i staten*

När Arbetsgivarverket fick sitt uppdrag som gäller *Praktik i staten* startade myndigheten ett utvecklingsprojekt som pågick i ungefär tre år. Projektets uppdrag var att ta fram både konkret stöd och inspirationsmaterial samt att bidra till att myndigheterna utbyter erfarenheter och blir mer engagerade i uppdraget. Till projektet knöts företrädare från medlemsmyndigheter för att ingå i arbets- och referensgrupper. Projektet samarbetade även med olika aktörer, bland annat Arbetsförmedlingen och intresseorganisationer som till exempel Funktionsrätt

²² Länsstyrelsen i Jämtlands län (2017:5) *Årsredovisning 2016*; Länsstyrelsen i Jämtlands län (2018:6). *Årsredovisning 2017*; Intervju med företrädare för Tillväxtanalys 2020-11-18.

²³ 1 § förordning (2007:829) med instruktion för Arbetsgivarverket.

²⁴ Arbetsgivarverket (u.å.). *Erbjuda praktik*, (Hämtad 2021-03-11).

²⁵ Arbetsgivarverket (u.å.). *Regeringsuppdrag: Praktik i staten*, (Hämtad 2021-03-11).

Sverige. När projektet avslutades 2019 integrerade Arbetsgivarverket materialet med sin befintliga information om hur arbetsgivare kan ta emot praktikanter.

Det varierar om myndigheterna har sökt stöd hos Arbetsgivarverket

Inom ramen för Arbetsgivarverkets sektorsmöten med företrädare för samtliga medlemsmyndigheter, oftast HR-chefer, har myndigheterna fått information om regeringsuppdragen och diskuterat hur de kan genomföras vid flera tillfällen under perioden. Det varierar däremot om tjänstepersonerna som vi har intervjuat har eller inte har tagit del av informationen på Arbetsgivarverkets webbplats, eller haft andra kontakter med myndigheten om *Praktik i staten*.

De myndigheter som har sökt stöd från Arbetsgivarverket uppger att de har haft nytta av stödet. I vissa fall har myndigheterna tagit fram egna handledarstöd, eftersom de anser att Arbetsgivarverkets material är för generellt. Flera myndigheter uppger att de skulle ha nytta av att Arbetsgivarverket på nytt genomför informationsinsatser för att öka engagemanget i myndigheterna.

3.3 Faktorer som har påverkat satsningen negativt

Vi har identifierat ett antal hinder som har lett till att myndigheterna inte har erbjudit praktikplatser eller att praktiken inte har fungerat som tänkt. Våra enkäter och intervjuer med myndigheter ligger till grund för analysen.

Vanliga orsaker som myndigheterna uppger till att de inte har erbjudit praktikplatser är att de saknar lämpliga arbetsuppgifter och att det kräver mycket resurser att ta emot praktikanter. Det visar våra enkäter till myndigheterna. Myndigheterna uppger också att brister i stödet från Arbetsförmedlingen är ett vanligt hinder för att ta emot praktikanter.

3.3.1 Myndigheterna har svårt att hitta lämpliga arbetsuppgifter

En vanlig orsak till att myndigheter inte har erbjudit praktikplatser är att de har saknat lämpliga arbetsuppgifter för praktikanter. I Statskontorets enkät från april 2020 uppger 60 av de 100 myndigheter som inte hade ställt praktikplatser till förfogande att de saknade lämpliga arbetsuppgifter. Resultat från tidigare enkätundersökningar tyder också på detta, även om frågan då inte ställdes direkt. I enkäterna och i våra intervjuer har vi fått höra olika förklaringar till varför det har varit svårt för myndigheterna att hitta lämpliga arbetsuppgifter.

Enklare arbetsuppgifter har försvunnit

En del myndigheter har de senaste åren förändrat sin organisation så att de exempelvis skurit ner på de egna stödverksamheterna, som IT, reception, vaktmästeri och arkivering. Det framkommer i våra enkätsvar från myndigheterna. De uppger att det har inneburit att arbetsuppgifter som skulle ha lämpat sig väl för praktikanter inte längre behöver utföras. Detta gäller särskilt mellanstora och mindre myndigheter.

I enkäten 2020 uppger cirka 10 av 100 myndigheter som inte hade tagit emot praktikanter att omorganisering var en orsak till att de inte hade ställt praktikplatser till förfogande. Det handlar då inte alltid om att enklare arbetsuppgifter har försvunnit. I vissa fall har myndigheten skurit ner i kärnverksamheten eller omlokaliserat verksamhet på ett sätt som har inneburit att man inte har kunnat ta emot praktikanter.

Regelverket för praktikuppgifter har begränsat myndigheterna

I våra intervjuer uppgav flera myndigheter att de har begränsats av det arbetsrättsliga regelverket kring vad en praktikant kan göra utan att det räknas som att nyttja otillåten och obetald arbetskraft. Dessa myndigheter beskriver att de inte har kunnat ställa praktikplatser till förfogande på grund av att de inte kunnat hitta lämpliga arbetsuppgifter i linje med regelverket. Detta illustreras av citatet nedan, från en myndighet som inte tagit emot några praktikanter.

Det är svårt att hitta arbetsuppgifter inom regeringsuppdraget som inte är ordinarie arbetsuppgifter inom myndigheten. Om det är ordinarie arbetsuppgifter inom myndigheten så har vi skyldighet att lysa ut de anställningarna och genomföra en ordinarie rekryteringsprocess.

Företrädare för en av de stora myndigheterna uppger också att det har berott på vilka personer som har varit involverade i vilken utsträckning som de har kunnat ta emot praktikanter. De bedömer att olika chefer och medarbetare har sett olika möjligheter till att ta emot praktikanter i verksamheten.

Svårt att göra rätt anpassning av arbetsuppgifter

Flera myndigheter som har tagit emot praktikanter lyfter fram i intervjuerna att det ibland har varit svårt att anpassa arbetsuppgifterna för personer med funktionsnedsättning. Myndigheterna har på grund av integritetsskäl inte fått information på förhand från Arbetsförmedlingen om vilka behov och begränsningar personerna har. De har därför haft svårt att förbereda lämpliga arbetsuppgifter. Flera lyfter fram att detta har lett till att praktiken inte har fungerat så bra som möjligt.

3.3.2 Det krävs mycket resurser för att ta emot praktikanter

Två tredjedelar av myndigheterna som inte hade ställt praktikplatser till förfogande uppger i enkäten från april 2020 att en orsak var att de inte har haft tillräckliga resurser för att antingen ta emot eller handleda praktikanter, eller både och.

Även myndigheter som har erbjudit praktikplatser framhåller i intervjuerna att det ofta har krävts mycket resurser att ha praktikanter. Det krävs att medarbetarna lägger tid på planering, att hitta lämpliga arbetsuppgifter, handledning samt att koordinera inom myndigheten och med Arbetsförmedlingen. I en av våra intervjuer lyfter de intervjuade fram att de mål och resultatkrav som styr myndighetens verksamheter gör att det inte alltid är enkelt att prioritera och avsätta resurser för ett uppdrag som *Praktik i staten*.

3.3.3 Brister i samarbetet mellan myndigheterna och Arbetsförmedlingen

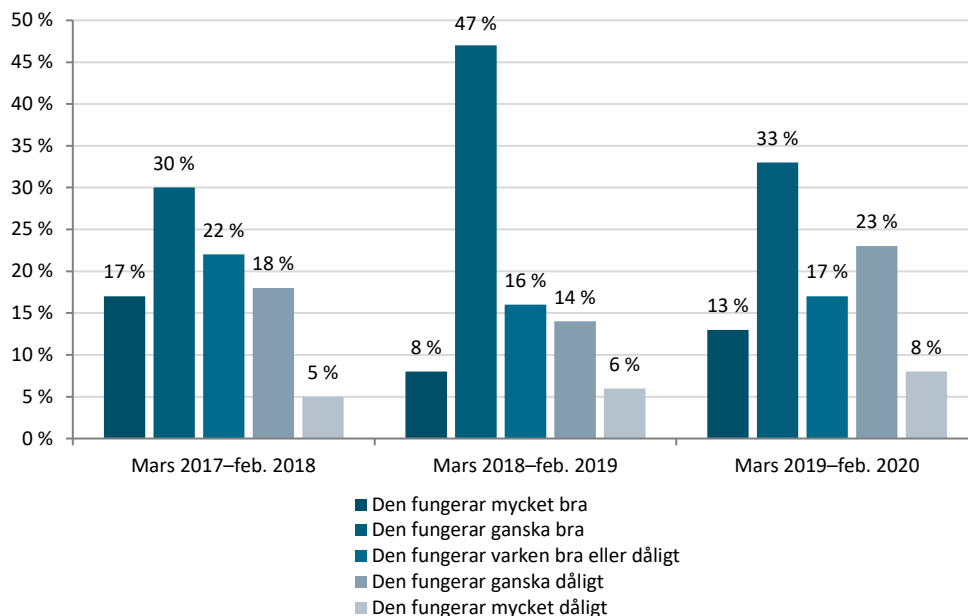
Enligt regeringens uppdrag ska Arbetsförmedlingen informera myndigheterna om vilka praktikinsatser som erbjuds och vilka krav som ställs på myndigheterna för att få ta del av insatserna. Arbetsförmedlingen ska också matcha praktikplatser med arbetssökande i dialog med myndigheterna. I de fall där Arbetsförmedlingen har gett ett bra stöd till myndigheterna och dialogen mellan dem har fungerat bra har detta varit en framgångsfaktor för satsningen. I de fall där stödet och samarbetet inte har fungerat upplever myndigheterna tvärtom att kontakterna med Arbetsförmedlingen har varit ett hinder.

Våra enkäter visar att Arbetsförmedlingen står för majoriteten av förmedlingen av praktikanter. Arbetsförmedlingen spelar alltså en central roll för att satsningen *Praktik i staten* ska fungera. I våra enkäter och intervjuer uppger flera myndigheter att de inte har fått tillräckligt med stöd, att det har funnits stora brister i samarbetet med Arbetsförmedlingen samt att det i vissa fall är en orsak till att de inte har tagit emot fler praktikanter eller inte har tagit emot några alls. Vi har inte haft möjlighet att intervjua arbetsförmedlare, och därför bygger följande avsnitt på myndigheternas upplevelser. Men vi har intervjuat en företrädare för Arbetsförmedlingen med goda kunskaper om *Praktik i staten* om myndighetens roll i satsningen. Arbetsförmedlingen har också faktagranskat detta avsnitt.

Myndigheternas uppfattningar om stödet från Arbetsförmedlingen varierar mycket

Våra enkäter visar att myndigheternas erfarenheter av Arbetsförmedlingens roll i *Praktik i staten* varierar mycket (figur 11). I vår enkätundersökning för perioden mars 2019 till februari 2020 uppger 46 procent av myndigheterna att de hade mycket bra eller ganska bra erfarenheter av Arbetsförmedlingens arbete med satsningen. Samtidigt uppger 31 procent att de hade mycket dåliga eller ganska dåliga erfarenheter. Totalt sett var myndigheterna mindre nöjda med Arbetsförmedlingens insats än under tidigare mätperioder. Det kan sannolikt delvis förklaras av Arbetsförmedlingens omorganisering under 2019.

Figur 11. Enkätfråga: Utifrån erfarenheten på er myndighet, vilken är er samlade bedömning av Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet inom ramen för *Praktik i staten*?

Stora myndigheter har sämre erfarenheter

Stora myndigheter har generellt sett sämre erfarenheter än de små (tabell 5). En möjlig förklaring till detta är att flera av de stora myndigheterna kan ha haft problem med att samordna hur de tar emot praktikanter med Arbetsförmedlingen. I våra enkäter och intervjuer beskriver flera stora myndigheter samordningsproblem. Dessa myndigheter har ofta kontor på flera orter. Myndigheternas personalavdelningar som samordnar mottagandet vill ofta ha en central, samordnande motpart hos Arbetsförmedlingen, men i vissa fall har de inte fått det. Även en del mindre myndigheter uppger att det har varit svårt att komma i kontakt med ansvariga arbetsförmedlare på vissa orter.

Tabell 5. Myndigheternas erfarenheter av Arbetsförmedlingen i procent efter storleksgrupp (baserat på mätningen mars 2019 till februari 2020), n=103.

Antal Årsarbets- krafter (2019)	Positiva erfarenheter	Varken positiva eller negativa	Negativa erfarenheter	Vet ej
0–49	82	9	9	0
50–199	50	18	29	4
200–999	45	18	34	3
≥1 000	27	19	38	15
Totalt	46	17	31	6

Myndigheterna beskriver flera typer av brister i stödet och samarbetet

I våra enkäter beskriver många myndigheter att det har varit svårt att skapa något stadigvarande samarbete med kontaktpersoner och handläggare på Arbetsförmedlingen överhuvudtaget. En del uppger att deras kontaktpersoner ofta är

otillgängliga. Vissa upplever att arbetsförmedlarna inte har varit samarbetsvilliga och att de själva har fått ta ett oproportionerligt stort ansvar för att praktiken ska bli av. Många myndigheter beskriver också att Arbetsförmedlingens handläggning är ostrukturerad och personberoende. De beskriver att det för en och samma praktik-kandidat ofta är många handläggare som är inblandade, att de inte verkar samordna sig sinsemellan och att de inte alltid känner till praktik-kandidaten eller myndighetens verksamhet. I vissa fall har myndigheterna fått motstridig information från Arbetsförmedlingen om satsningen och vad som gäller.

Flera myndigheter upplever också att administrationen som följer av att ta emot praktikanter är komplicerad och att Arbetsförmedlingens handläggningstider är långa. De upplever också att de inte har fått tillräckligt med vägledning av Arbetsförmedlingen. Flera av myndigheterna som över lag har positiva erfarenheter av Arbetsförmedlingen har också upplevt vissa av dessa brister.

En del myndigheter beskriver det som att samarbetet med Arbetsförmedlingen fungerade bra fram tills omorganiseringen av Arbetsförmedlingen 2019. Då lade Arbetsförmedlingen ned flera kontor och en stor del av personalen sades upp. Detta innebar också att vissa myndigheter blev av med sin lokala kontaktperson. Vissa av myndigheterna uppger att de har fått höra från Arbetsförmedlingens handläggare att de inte har tid eller resurser för att prioritera satsningen *Praktik i staten*.

Vissa myndigheter anser att det har fungerat bättre med andra aktörer som förmedlar praktikanter, till exempel inom ramen för *Korta vägen* och olika kommunala initiativ. Vissa myndigheter uppger också att de har haft andra satsningar och projekt tillsammans med Arbetsförmedlingen som har fungerat bättre än *Praktik i staten*. Detta framgår både i våra enkäter och intervjuer med myndigheter.

Myndigheterna beskriver flera brister i Arbetsförmedlingens matchning

Ungefär 1 000 praktikplatser har stått tomma under perioden 2016–2020. Det tyder på att matchningen i många fall inte har fungerat, vilket kan ha flera skäl. Det kan både handla om saker som Arbetsförmedlingen och de myndigheter som tar emot praktikanter kan påverka och sådant som de inte kan påverka.

I våra intervjuer och enkäter har vi kunnat identifiera några skäl till att matchningen inte har fungerat. I vissa fall kan det bero på att Arbetsförmedlingen inte har kunnat hitta kandidater som matchar de specifika kompetensprofiler som myndigheterna har formulerat. En del myndigheter upplever att Arbetsförmedlingen har haft särskilt svårt att matcha kandidater med praktikplatser som har höga utbildnings- och kompetenskrav. Det verkar i synnerhet ha påverkat de små myndigheterna vars praktikplatser oftast kräver specialistkompetens. I sådana fall kan det vara så att de arbetssökandes profiler helt enkelt inte matchar praktikplatsernas krav. Men i en av våra intervjuer beskriver en myndighet att Arbetsförmedlingen hade tolkat deras kompetensprofiler för bokstavligt:

Sen kanske det handlar om att vi har ambitiösa kravprofiler också. Men man önskar mer flexibilitet från Arbetsförmedlingens håll. Till exempel så fanns det kandidater som levde upp till 5 av 7 av våra krav, men Arbetsförmedlingen tolkade det som att alla krav behövde vara uppfyllda så de såg inte dem som aktuella. Men vi hade gärna tagit emot dem.

Vi anser däremot att det här exemplet snarare visar att dialogen mellan Arbetsförmedlingen och myndigheten inte har fungerat tillräckligt väl.

En del myndigheter uppger att Arbetsförmedlingen aldrig har presenterat några kandidater för dem. Andra uppger att de kandidater som Arbetsförmedlingen har presenterat för dem inte matchar de kravprofiler som myndigheterna har efterfrågat. Några myndigheter uppger att detta har bidragit till att de inte har ansträngt sig för att hitta fler praktikplatser. En myndighet beskriver sin upplevelse så här:

Vi tar fram platser men får inga praktikanter, vilket blir motsägelsefullt då vi utifrån regeringsuppdraget fortsatt ska ställa praktikplatser till förfogande för Arbetsförmedlingen. [...] En konsekvens av detta skulle kunna bli att det blir allt svårare att sälja in praktikuppdraget och att få fram praktikplatser ute på arbetsenheterna nästa gång det är dags för inventering.

Vår uppföljning visar också att satsningen *Praktik i staten* kan konkurrera med andra satsningar som ska leda till anställningar. Det kan vara så att efterfrågan på praktikplatser är lägre än för anställningar. Det kan bero på att de arbetssökande själva hellre tar en anställning, eller på att Arbetsförmedlingen bedömer att de arbetssökande som är inskrivna hos dem snarare bör ta del av någon annan insats.

Bristen på matchning skulle också kunna bero på att Arbetsförmedlingen inte har tillräckliga resurser för att hitta kandidater till alla myndigheters platser. Det gäller i synnerhet efter Arbetsförmedlingens omorganisering vilket myndigheternas enkätsvar tyder på.

Ytterligare en orsak till att myndigheterna upplever att stödet från Arbetsförmedlingen brister kan vara att *Praktik i staten* är en relativt liten satsning, bland en rad andra insatser som är riktade mot de två målgrupperna och som Arbetsförmedlingen ansvarar för. I varje enskilt fall behöver Arbetsförmedlingen göra en arbetsmarknadspolitisk bedömning och se till den arbetssökandes bästa. Det är inte alltid givet att arbetspraktik på en statlig myndighet är den bästa insatsen för den enskilde individen eller ens motiverat. Praktikplatser inom andra sektorer eller andra typer av insatser kan vara lämpligare.

Arbetsförmedlingen vill helst att praktiken direkt ska leda till anställning

Regeringens syfte med *Praktik i staten* är övergripande att deltagarna ska förbättra sina möjligheter till ett framtida arbete. Syftet är alltså vidare än att myndigheterna ska anställa praktikanterna efter praktiken. Men Arbetsförmedlingens syfte med arbetspraktik är främst att den mer eller mindre direkt ska leda till arbete.

Därutöver finns två mindre vanliga syften: att lära sig mer om ett yrke för att sedan utbilda sig till det eller praktik som syftar till arbetsträning.²⁶

I våra intervjuer och enkäter uppger några myndigheter att Arbetsförmedlingen har efterfrågat praktikplatser som kan leda direkt till arbete för den arbetssökande efter praktiken. Eftersom myndigheterna inte kunde tillgodose detta ville Arbetsförmedlingen inte presentera kandidater till de praktikplatser som myndigheterna erbjöd. Några myndigheter uppger också att en del praktikanter har trott att de ska få en anställning efter sin praktik.

Vi bedömer att Arbetsförmedlingens syfte med arbetspraktik är snävare än regeringens syfte med *Praktik i staten* och att det i vissa fall har försvårat för myndigheterna att hitta praktikanter.

3.3.4 Fokus på att anställa i stället

I vissa fall har *Praktik i staten* konkurrerat med andra arbetsmarknadspolitiska satsningar och åtgärder.

Ett tiotal myndigheter som besvarade våra enkäter i mars 2019 och 2020 uppger att de har fokuserat på andra regeringsuppdrag och verktyg med mer eller mindre samma målgrupper som *Praktik i staten*. Det handlar bland annat om regeringsuppdraget om moderna beredskapsjobb som under en tid fanns samtidigt som *Praktik i staten*.²⁷ Andra exempel är möjligheterna att anställa med nystartsjobb och att ha avtal med Samhall.

En del av dessa myndigheter hade tagit emot praktikanter under tidigare år, medan andra inte hade tagit emot några alls. Vissa av dem anser att de därför inte kunde ta emot praktikanter samtidigt eller att de som anställdes utförde de arbetsuppgifter som praktikanter annars skulle ha gjort. Några myndigheter säger att det var ett medvetet val att satsa på att anställa i stället för praktik. Följande citat från en myndighets enkätsvar illustrerar detta:

Vi har valt/valde att i stället uppmana våra chefer att ta in moderna beredskapsjobbare [...] då vi bedömde att detta mer var ett ”riktigt jobb” och gav målgruppen en bättre arbetslivserfarenhet och en väg in till ett jobb. Praktikanter är svårare att samordna från arbetsgivarens sida då dessa inte är anställda och är svårare att följa upp och ha ett arbetsgivaransvar för.

3.3.5 För liten kunskap om satsningen

Några enstaka myndigheter uppger i enkäterna att de inte kände till uppdraget om *Praktik i staten* eller att de inte hade fått tillräcklig information om hur de skulle genomföra det. Våra intervjuer visar också att kunskapen om satsningen inte alltid

²⁶ Intervju med företrädare för Arbetsförmedlingen 2020-11-11.

²⁷ Regeringsbeslut 2016-11-17. *Uppdrag avseende moderna beredskapsjobb i staten*.

är tillräcklig ute i myndigheternas organisationer. En företrädare för en av de största myndigheterna berättar följande:

Åtminstone är min subjektiva uppfattning att det fastnar mycket i HR-lagret. Alltså vi som är linjechefer som sitter på arbetsuppgifterna och ansvarar för den dagliga verksamheten, jag kan nog säga att den generella kunskapen om möjligheterna som finns att ta emot praktikanter och vilket stöd vi kan få för att ha dem här, det är väldigt, väldigt lågt bland chefskollektivet.

3.4 Framgångsfaktorer för en lyckad praktiksatsning

Vi har genom våra intervjuer och enkäter med myndigheterna som deltagit i satsningen *Praktik i staten* identifierat ett antal framgångsfaktorer. Dessa faktorer har underlättat för myndigheterna att ta emot praktikanter, men också bidragit till att myndigheterna är nöjda med hur praktiken fungerat. Vi bedömer att framgångsfaktorerna kan fungera som ett stöd och inspiration för myndigheterna och regeringen i det fortsatta arbetet med *Praktik i staten*.

3.4.1 Det är viktigt att ledningen signalerar att satsningen är viktig

Myndigheter med goda erfarenheter av satsningen lyfter fram att myndighetens ledning har signalerat att uppdraget är viktigt och att de vill att myndigheten ska bidra. Ledningen har då visat att de ser satsningen som en möjlighet för myndigheten att ta sitt samhällsansvar och inte som en påлага.

Vår bild från intervjuerna är att det är vanligt att eldsjälar inom myndigheten driver satsningen. Det är en framgångsfaktor på kort sikt men gör samtidigt satsningen personberoende, vilket inte är hållbart på lång sikt. Därför är ledningens engagemang viktigt. För större myndigheter är det även viktigt att det finns en organisation för att ta emot praktikanter och även att det finns avsatta resurser för handledning. Detta illustreras av följande citat från en myndighet:

Jag tror att det var det att vi hade en ledning som ville det här. Har inte myndighetschefen ett intresse så blir det inget. Man kan ha någon idealist som driver det i någon vecka men det funkar nog inte i längden.

3.4.2 Myndigheten behöver se att praktiken gör nytta

Flera myndigheter med positiva erfarenheter framhåller i intervjuerna att de anser att satsningen gör nytta och att det är viktigt för att skapa engagemang i organisationen. Det kan handla om samhällsnytta men även om nytta för individen och för myndigheten. Flera hoppas kunna anställa praktikanter som har rätt kompetens och ser därmed en tydlig verksamhetsnytta med satsningen.

En myndighet berättar följande:

2016 gick en information till cheferna ut från HR, man skulle skriva kravprofiler för praktikanter, många chefer gjorde vad man skulle. Men de som sedan tog emot

praktikanter såg ett värde i det. Det ska vara en öppning, snarare än en pålaga. Om man inte ser några vinster i det blir man tveksam som chef.

3.4.3 Stödet från Arbetsförmedlingen behöver fungera bra

En framgångsfaktor är att samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och myndigheterna fungerar bra. Våra enkäter visar att myndigheternas erfarenheter av hur Arbetsförmedlingens stöd har fungerat varierat mycket.

Myndigheter som har en positiv uppfattning om Arbetsförmedlingen i Statskontorets enkäter skriver i de öppna svaren bland annat att de har haft kontinuerliga kontakter med sina respektive kontaktpersoner. De beskriver till exempel att deras kontaktpersoner har varit engagerade, professionella och personliga. De har också gett bra service, varit snabba på att återkoppla, varit bra på att följa upp hur myndigheten har tagit emot praktikanten och varit mottagliga för konstruktiv kritik.

Dessa myndigheter beskriver också att de har upplevt Arbetsförmedlingens information som tydlig och att de har fått ett bra stöd i både allmänna frågor om satsningen och specifika frågor om praktikanter eller praktikplatser.

Även i intervjuerna lyfter myndigheter upp värdet av att ha en kontaktperson på Arbetsförmedlingen som ger bra stöd. Flera av myndigheterna som vi har intervjuat har haft etablerade kontakter med Arbetsförmedlingen vilket har underlättat processen för att hitta lämpliga kandidater för praktiken. Stora myndigheter lyfter särskilt fram värdet av att ha *en* ingång:

Vi tror att det har varit viktigt att vi har haft en ingång på Arbetsförmedlingen. Det borde vara normen. Vi som finns på 50 orter kan inte prata med 50 olika förmedlare.

Flera lyfter också fram Arbetsförmedlingens rekryteringsträffar som positiva exempel. På dessa träffar har arbetssökande i målgrupperna kunnat anmäla intresse för att praktisera på myndigheten.

Flera lyfter även fram att en framgångsfaktor är att ha löpande kontakter med Arbetsförmedlingen flera gånger under praktiken för att säkerställa att den fungerar som tänkt både för praktikanten och myndigheten. Ett exempel på en myndighet där detta har fungerat väl är Skatteverket. Där ordnade myndigheten möten mellan handledare, arbetsförmedlare och praktikant före, i mitten av och efter praktiken. Det inledande mötet handlade om praktikens upplägg. Efter tre månaders praktik hölls ett möte där de diskuterade om praktiken skulle avslutas eller fortsätta ytterligare tre månader. I slutet av praktikperioden hölls sedan ett avslutande möte där mötesdeltagarna tog upp hur de hade upplevt praktiken.

3.4.4 Stora myndigheter behöver ha en organisation för satsningen

De stora myndigheter som har tagit emot många praktikanter har vanligen en särskild organisation för satsningen och anställda som lägger hela eller stor del av sin arbetstid på att handleda praktikanter. Sammantaget visar våra intervjuer att stora myndigheter behöver strukturer och resurser för att identifiera praktikplatser, för att sköta kontakterna med Arbetsförmedlingen och för att ge stöd till handledarna. En stor myndighet berättar att en framgångsfaktor har varit att en arbetsgrupp har jobbat med att samla in vilka praktikanter som de olika verksamheterna behöver. Därefter har HR-avdelningen bjudit in kandidater, hållit i intervjuer med dem och presenterat dem för cheferna.

De myndigheter som inte har haft någon sådan organisation på plats har haft det svårare att ta emot praktikanter. En av de största myndigheterna beskriver sin upplevelse så här:

Vad jag tror är att man, lite som man är inne på, den myndighet som ska ta emot behöver ha en fungerande organisation kring att ta emot. [...] Man ska liksom kriga både i Arbetsförmedlingen och med sitt eget för att få det här att rulla. Det är en icke-framgångsfaktor så att säga. Det är viktigt att ha [en fungerande organisation] på plats.

3.4.5 Flexibilitet i matchning och arbetsuppgifter

Flera myndigheter med positiva erfarenheter av satsningen berättar att de i början ställde ganska höga och specifika krav på kompetens när de anmälde praktikplatser till Arbetsförmedlingen. Men det visade sig vara svårt för Arbetsförmedlingen att matcha kandidater med dessa krav. En framgångsfaktor var då att i stället låta Arbetsförmedlingen presentera kandidater och utforma praktikplatserna till dem. Myndigheterna har sedan anpassat arbetsuppgifterna efter hand, utifrån vad personen klarar av och vilka styrkor hen har.

En myndighet berättar:

Jag började jobba strukturerat med att ta kontakter med Arbetsförmedlingen, skrev flera beskrivningar på arbetsuppgifter men kandidaterna stämde inte så vi fick anpassa oss efter vad som fanns i stället. Varför inte göra så från början då att de skickar oss kandidater i stället? Det blev ingen matchning efter våra önskemål eller ”behov” så att säga. Det blev till slut jurister och ekonomer, alla som varit hos oss har varit akademiker, men vi tog in bredare än för de arbetsuppgifter som vi hade tagit fram från början.

Flera myndigheter anser att en framgångsfaktor för matchningen är att praktikanterna har varit intresserade av att komma till just den myndigheten och att de har blivit utvalda genom en intervju. Flera framhåller att Arbetsförmedlingens rekryteringsträffar har lett till att de har fått kontakt med personer som har velat praktisera hos dem. De anser också att det är värdefullt för praktikanterna att få erfarenhet av en intervjusituation. En myndighet beskriver varför detta är viktigt:

Jag tycker det är viktigt att man får komma på så kallad intervju när man kommer på praktik. Inte någon regelrätt intervju, mer ett samtal, men vi vill att man som praktikant ska känna att man ska komma och presentera sig. Där kan jag också förklara vad jag förväntar mig av någon som kommer på praktik plus förklara för personens handläggare på Arbetsförmedlingen.

3.4.6 Engagemang hos handledare och kollegor

I stort sett alla myndigheter som vi har intervjuat och som har tagit emot praktikanter lyfter fram att det är en framgångsfaktor att handledare är engagerade i sin uppgift. De beskriver att handledaren behöver vara beredd att avsätta tid och prioritera uppgiften att handleda. En av de som vi har intervjuat säger följande:

[Det är] otroligt stimulerande, men tidskrävande, och jag skulle vilja ha med där att det krävs att man har ett intresse för det här för annars blir det inte bra. Man ska inte lägga det på någon handledare eller chef som inte vill.

Det är också viktigt att chefer och kollegor är engagerade och hjälper till att få in praktikanter i det sociala sammanhanget på arbetsplatsen för att praktiken ska fungera väl. Det intygar även praktikanter vi har intervjuat (se kapitel 4).

Vi kämpade för att få det bra. Det sociala bemötandet är det viktiga. Att vara välkomnande, ge stöd, hjälp och att de känner att de blir lyssnade på. Också att träffa någon privat. Den sociala biten är verkligen det viktiga.

En av de som vi har intervjuat pekar på att det är viktigt för engagemanget att få reda på hur det har gått för praktikanterna efter praktiken. Det beror på att de kan bekräfta att myndighetens insatser har gjort nytta.

Inför starten var engagemanget väldigt högt, sen försvann det lite under tiden. Det har bland annat med att göra att vi inte har fått veta hur det har gått. Vi har inte fått någon uppföljning med Arbetsförmedlingen som det var tänkt. Vi, chefer och medarbetare vill ju veta: hur har vi bidragit? Den feedbacken – att det leder till något, att det funkar – krävs också för att alla ska känna att det är värt ansträngningen.

3.4.7 Stötta praktikanterna i att ta ett eget ansvar

Det är inte bara myndigheternas förhållningssätt som påverkar om praktiken fungerar väl. Flera myndigheter pekar på att praktikanterna behöver ha en öppen och nyfiken attityd för att de ska kunna tillgodogöra sig praktiken på bästa sätt. Detta tar även en del praktikanter upp i våra intervjuer.

Myndigheter med positiva erfarenheter av praktiken beskriver att de har arbetat för att praktikanterna att känna sig trygga, kunna växa och ta ett eget ansvar för att få ut så mycket som möjligt av praktiken. Det handlar bland annat om ett ”coachande ledarskap”, att värdera alla lika som medarbetare och behandla alla med respekt.

4 Praktikanter erfarenheter

I detta kapitel redogör vi för hur praktikanter erfarenheter av satsningen kan se ut. Kapitlet bygger på intervjuer med 14 personer som har gjort praktik på 10 olika statliga myndigheter, 8 kvinnor och 6 män. 9 tillhör målgruppen nyanlända. 5 tillhör målgruppen med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Några av dem har haft praktik på två myndigheter. I intervjuerna har praktikanterna fått berätta om sina upplevelser före, under och efter praktiken.

De praktikanter som vi har intervjuat är få och deras uttalanden är inte representativa för alla praktikanter som har deltagit i satsningen. Deras berättelser är ändå värdefulla, eftersom de fungerar som illustrerande exempel och visar på allmänna aspekter som kan vara viktiga hinder och framgångsfaktorer för att praktiken ska fungera bra ur deltagarnas perspektiv. Syftet med intervjuerna är alltså att identifiera faktorer som myndigheterna kan behöva ta hänsyn till i sitt fortsatta arbete med satsningen, inte att utvärdera satsningens resultat. Praktikanternas berättelser bekräftar i stora delar det som myndigheterna också lyfter fram för att få en välfungerande praktikperiod, men de pekar även ut några ytterligare aspekter.

Arbetsförmedlingen får inte lämna ut kontaktuppgifter till deltagare i satsningen. Vi bad därför de myndigheter som vi intervjuade att fråga några av personerna som gjorde eller hade gjort praktik hos dem, om vi fick kontakta personerna för en intervju om deras erfarenheter. Flera av dem har fortsatt arbeta på den myndighet som de har praktiserat på. Vi bedömer att det kan ha påverkat deras upplevelse av praktiken och hur de väljer att beskriva den för oss.

Praktikanterna har bland annat arbetat med att assistera handläggare eller att handlägga ärenden själva. De har också arbetat med exempelvis administration, digitalisering, olika typer av fältarbete, intern service, naturvård, projektplanering och budgetering, registervård samt arbete i myndighetens växel. För att det inte ska vara möjligt att identifiera enskilda personer i framställningen har vi hållit texten så övergripande som möjligt.

4.1 Sammanfattande iakttagelser

- Praktiken har haft olika syften och innehåll för olika praktikanter. Vissa har arbetstränat, vissa har övat på språk och lärt sig samhällsorientering, och vissa har gjort praktik för att sedan söka en anställning på myndigheten.

- Praktikerna som vi har intervjuat är i stort sett nöjda med praktiken. Flera personer har efter praktiken sökt och fått anställningar, med eller utan stöd, på den myndighet som de har gjort praktik på.
- Praktikerna lyfter fram att Arbetsförmedlingens bemötande, stöd och matchning är viktigt. Nyanlända praktikanter lyfter i synnerhet att det är viktigt att ta fram en långsiktig plan tillsammans med Arbetsförmedlingen som sträcker sig längre än praktikperioden. Praktikerna lyfter också fram att de sociala aspekterna av praktiken är viktiga, inklusive hur handledaren och andra kollegor bemöter praktikanter.
- De som tillhör målgruppen personer med funktionsnedsättning lyfter fram att det är centralt att myndigheten anpassar arbetsuppgifter, arbetsmiljö, arbetstid och arbetstempo efter praktikantens behov och förutsättningar.
- Praktikanter kan ha förväntningar om att bli anställda efter praktiken, en förväntan som inte alltid kan infrias. Det är viktigt att myndigheterna är tydliga med vad som gäller för arbetspraktik och för de subventionerade anställningar som de ofta erbjuder efter praktiken. Myndigheterna behöver även vara tydliga med vad som krävs för att få en reguljär anställning i staten.

4.2 Praktiken har sett olika ut

Det är viktigt att påpeka att intervjuerna visar att praktiken har sett mycket olika ut för olika praktikanter. I vissa fall har det varit ren arbetsträning utan förväntan om fortsatt anställning. I andra fall har det varit, mer eller mindre, uttalat att de efter praktiken ska kunna söka en tidsbegränsad subventionerad anställning, om praktiken går bra. En annan sorts praktik har som primärt syfte att praktikanten ska lära sig svenska och hur den svenska arbetsmarknaden fungerar. Flera som vi har intervjuat använder begreppet ”språkpraktik” för denna sorts praktik. Arbetsuppgifterna spelar mindre roll under en språkpraktik och praktikerna förväntar sig då sällan att få fortsätta på myndigheten. De flesta upplever praktiken som en del av en längre process av att söka arbete, rehabilitering, utbildning eller integration, snarare än som en isolerad satsning.

Myndigheterna ser olika på hur de hanterar satsningen *Praktik i staten* (se även kapitel 3). Vissa ser det primärt som ett samhällsansvar för att hjälpa personer att komma närmare arbetsmarknaden medan andra även ser praktiken som ett led i myndighetens kompetensförsörjning. Det påverkar vilka praktikanter de tar in och vilken praktik de erbjuder.

4.3 I stort nöjda med praktiken

Vår övergripande bild från intervjuerna är att praktikerna är nöjda med sin praktik, med handledning och med arbetsuppgifter. Flera har efter praktiken fått fortsätta i tidsbegränsade subventionerade anställningar på den myndighet som de har gjort praktik på. Ett fåtal har fått reguljära anställningar efter det. Vi bedömer

att detta kan påverka hur praktikanterna beskriver praktiken. Vi bedömer att de som har fått fortsätta på en myndighet generellt har mer positiva upplevelser av sin praktik än de som inte har fått det och att de skulle kunna vara mindre öppna i intervjun när det gäller att berätta om mer negativa upplevelser än vad praktikanter som inte längre arbetar på myndigheten kan vara.

Praktikanternas negativa utsagor handlar framför allt om bemötandet och stödet från Arbetsförmedlingen i att hitta en praktikplats, att praktiken har varit för lång eller för kort, att arbetsuppgifterna inte har matchat deras utbildning och arbetslivserfarenhet samt att myndigheten inte har infriat deras förväntningar om att få en anställning i myndigheten. Vissa upplever att ersättningsnivåerna för arbetspraktik är för låga och att arbetstryggheten är svag vid subventionerade anställningar. Vissa upplever att det är jobbigt att bli utpekad som någon med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga.²⁸

4.4 Nyanlända praktikanter

Alla nyanlända som vi har intervjuat har en högre utbildning med sig från sitt hemland. Vissa har varit klara med sfi när de började praktiken medan andra varvat praktiken på myndigheten med sfi-studier. Myndigheterna som de har gjort praktik hos har ansvarsområden som ligger mer eller mindre nära praktikanternas utbildning och erfarenheter. Några praktikanter har haft en språkpraktik med huvudsakligt syfte att utveckla svenskan medan andra har haft ordinarie arbetsuppgifter i kärnverksamheten eller i projektförhållanden som de har utfört under handledning. Några har börjat med språkpraktik på en myndighet för att sedan göra praktik med mer kvalificerade uppgifter på en annan myndighet. Utifrån intervjuerna kan vi identifiera flera faktorer som påverkar de nyanlända praktikanternas upplevelser och vilken nytta de anser att de har haft av praktiken.

4.4.1 Det är viktigt att ta fram en långsiktig plan tillsammans med Arbetsförmedlingen

En framgångsfaktor är att praktikanterna har gjort upp en långsiktig individuell plan tillsammans med sin handläggare på Arbetsförmedlingen, till exempel att praktiken bör göras i flera steg. Flera lyfter fram att det är viktigt att göra språkpraktik innan man gör praktik på en myndighet där man har rätt kompetens och erfarenheter för arbetsuppgifterna. Flera framhåller också att det är viktigt att ha tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig praktiken och sedan eventuellt kunna fortsätta i en anställning.

²⁸ Se även Arbetsförmedlingen (2018). *Översyn av termen nedsatt arbetsförmåga* (Af-2018/0050 7985).

En röst från intervjuerna:

För om jag kommer direkt till [myndigheten] så är det ett jättesvårt område när det gäller språket. Det är många svenskar som inte skulle förstå språket som används på [myndigheten]. Arbetsgivaren kanske hade fått upplevelse av att jag inte kan jobba här om jag inte hade tillräckligt bra språk. Jag kan säga att jag lyckades på [myndigheten] på grund av min tidigare praktik.

4.4.2 Matchningen är viktig

De nyanlända praktikanter som vi har intervjuat har olika erfarenheter av hur matchningen har fungerat, det vill säga hur väl arbetsuppgifterna för praktiken har stämt med deras utbildning, erfarenhet eller intresse. En av de intervjuade hade utbildat sig i Sverige före praktiken specifikt inom myndighetens ansvarsområde, medan andra hade med sig en utbildning från hemlandet som mer eller mindre passade för myndighetens verksamhet. En annan av de intervjuade är ganska kritisk mot Arbetsförmedlingens matchning och menar att hen var överkvalificerad. En annan anser att hens utbildning och erfarenhet inte alls passade för arbetsuppgifterna och önskade att hen hade fått pröva på andra arbetsuppgifter för att få visa upp sin kompetens för arbetsgivaren. De som vi har intervjuat har även olika erfarenheter av hur mycket deras handläggare på Arbetsförmedlingen har engagerat sig i att hitta en praktikplats som passar dem.

Vi bedömer att en framgångsfaktor för att matchningen ska bli bra är att det finns en likadan syn på vad praktiken syftar till hos Arbetsförmedlingen, den mottagande myndigheten och den arbetssökande. Därför är det viktigt att myndigheterna kommunicerar med varandra. I vissa fall har det underlättat att handläggaren på Arbetsförmedlingen redan har etablerade kontakter med myndigheten som arbetsgivare. I ett fall fick en praktikant även hjälp av en integrationshandläggare på kommunen för att hitta en arbetsplats som matchade hens utbildning.

4.4.3 Det är viktigt att längden på praktiken är anpassad efter personens förutsättningar

Flera som har fått en subventionerad anställning i myndigheten efter praktiken anser att praktikperioden var för lång. I många fall har perioderna varit tre eller sex månader långa. De bedömer att de hade lärt sig arbetsuppgifterna snabbare än så och att de därmed hade kunnat söka och få anställning snabbare. Citatet nedan är ett exempel på en praktikant som anser att hens praktikperiod var för lång. Praktikanten beskriver att hen kände sig som gratis arbetskraft åt myndigheten, och att ersättningen inte kunde täcka hens grundläggande behov under praktiken:

Det är inte ett svårt jobb. Det är enkelt. Det är kanske för att jag hade tidigare erfarenhet, så att det är därför jag känner så. Jag hade [ett visst antal månader] praktik. Det är för mycket för mig. Men kanske för lite för någon annan. Det beror på vem man är. [...] Under praktikperioden [...] jobbade jag 8 timmar varje dag. 40 timmar i veckan, alltså 100 procent som ett jobb. Man får inte

jobba [med annat samtidigt]. Man får bara lite ersättning – 3 500 kr per månad. Det är ju för lite. [...] Om man kan arbetet – varför inte anställa? Om du har visat vad du kan efter 1–2 veckor. Det blir gratis arbetskraft. Det måste förändras.

En annan person anser tvärtom att hen hade behövt en längre praktik för att få möjligheten att pröva på andra arbetsuppgifter som hade passat hens utbildning och erfarenhet bättre. Hen bedömer att det hade förbättrat hens möjligheter att bli anställd efter praktiken.

4.4.4 Handledaren och andra kollegor är viktiga

Över lag är de nyanlända praktikanterna som vi har intervjuat nöjda med handledningen. De berättar att myndigheterna har varit förberedda, att det har funnits en plan för praktiken och att de har blivit bra bemötta. I något fall där det inte har fungerat mellan handledaren och praktikanten upplever praktikanten att chefen inte har varit tillräckligt tillgänglig. I det fallet fanns chefen på en annan ort.

Flera lyfter fram att det är viktigt att handledare och kollegor uppmuntrar den nyanlända att prata svenska. Det kan vara svårt att komma in i ett nytt, språkligt och kulturellt annorlunda sammanhang och flera anser att det lätt leder till att man blir blyg och inte vågar ta för sig. Det underlättar om arbetskamraterna tar första steget. En av de som vi har intervjuat berättar att hen har varit med om att vissa kollegor inte har velat prata med de nyanlända praktikanterna. Men hen anser också att praktikanterna har ett eget ansvar att våga kommunicera och ställa frågor. Några beskriver att de hade arbetsuppgifter som gjorde att de inte kom i kontakt med fler än någon enstaka kollega under en vanlig arbetsdag. Det minskade möjligheten för dem att utveckla sin svenska och utöka sitt kontaktnät.

Några av de intervjuade lyfter fram att det är viktigt att känna att man har sociala och inte bara yrkesmässiga kontakter på arbetsplatsen, för att träna svenskan och utöka sitt nätverk. Flera berättar att de har fått vänner genom praktiken. Nedan följer ett citat från en praktikant som beskriver sina positiva erfarenheter av att interagera med kollegorna på myndigheterna:

Mina kollegor var fantastiska. Jag lärde mig jättemycket, jag lärde mig svenska språket, jag fick mycket stöd, jag lärde mig om hur arbete fungerar i Sverige. Jag lärde mig att man inte ska vara rädd för sin chef. Det är sådana småsaker som spelar stor roll faktiskt.

4.4.5 Praktikanter har ofta förväntningar på fortsatt anställning som inte alltid infrias

Flera nyanlända praktikanter som vi har intervjuat har fått fortsätta i tidsbegränsade subventionerade anställningar efter praktiken (vanligen så kallade introduktionsjobb). Men de som inte har fått anställning är besvikna över att det inte har blivit så. Några som har fått icke-reguljära anställningar efter praktiken är kritiska till att de har haft en anställning som inte ger rätt till a-kassa (se avsnitt 3.2.2). Några

praktikanter beskriver att de hade hoppats på att få stanna kvar på myndigheten, och att de blev besvikna när de inte kunde göra det. Citatet nedan är ett exempel på detta:

Det enda negativa jag har att säga var att jag inte fick stanna där. Jag tänkte att det kunde bli en tillsvidareanställning men det blev inte så. Eftersom jag började när jag var ny i Sverige... när jag slutade var jag tvungen att lära mig hur man söker jobb, mer om svenska samhället och så vidare. Jag lärde mig allt om Sverige på [myndigheten]. När jag fick beskedet att jag inte får fortsätta så kände jag mig lite vilsen.

Den sammantagna bilden från intervjuerna är att nyanlända praktikanter kan ha förväntningar om att få fortsätta på myndigheten efter praktiken som inte uppfylls. Det tyder på att Arbetsförmedlingen och de myndigheter som erbjuder praktik behöver vara ännu tydligare med vilka förväntningar praktikanterna kan ha att få fortsätta att arbeta på myndigheten. Det gäller om och när det kan bli aktuellt med anställning med stöd kan bli aktuellt, vad anställningsformen innebär och vad som krävs för att få en reguljär anställning i staten.

4.4.6 Missnöje med stödet från Arbetsförmedlingen efter praktiken

Bland de nyanlända som vi har intervjuat har flera pågående anställningar med eller utan stöd på myndigheterna som de har praktiserat hos. En av dem har en anställning i privat sektor.

Men en del av de nyanlända som vi har intervjuat är arbetslösa idag och är missnöjda med stödet från Arbetsförmedlingen efter praktiken eller den tidsbegränsade anställningen. Flera är uppgivna eller frustrerade och känner att de är lämnade åt sig själva. De upplever att de inte längre ingår i den grupp som kan förvänta sig stöd från Arbetsförmedlingen men anser att de fortfarande behöver hjälp. Detta illustreras av citatet nedan:

När jag kom till Sverige för [ett antal] år sen, då fanns det mycket hjälp, men jag hade lagt alla mina år på [myndigheten]. Nu när jag är utanför [perioden som nyanländ] så finns inte samma möjlighet till stöd. Och jag vet inget, så jag måste lära mig själv. Till exempel hur man gör för att söka jobb, var man söker jobb osv. Nu finns det inget ekonomiskt stöd heller. Jag måste klara mig själv. Det är det enda som är... jag kan inte säga ”dåligt”, men om jag visste att det skulle bli så, så hade jag kunnat välja att mina första år skulle jag använda det stöd jag hade rätt till. Och så skulle jag ha fått lära mig om hur jag får jobb, hur jag bevarar jobbet med mera.

4.5 Praktikanter med funktionsnedsättning

De fem praktikanterna med funktionsnedsättning som vi har intervjuat lyfter alla fram att det är centralt att myndigheten anpassar arbetsuppgifter och arbetstider för att praktiken ska fungera bra. Alla är nöjda med praktiken i det här avseendet och även i stort. Flera har fått fortsätta med lönebidrag och en av dem har även fått en reguljär anställning. För en av de som vi har intervjuat har praktiken handlat om

ren arbetsträning med uppgifter utan koppling till hens utbildning eller framtidsplaner. Några har ett långt arbetsliv bakom sig medan andra aldrig har jobbat förut. Utifrån intervjuerna med praktikanter med funktionsnedsättning kan vi identifiera några faktorer som är viktiga för hur praktikanterna upplever praktiken.

4.5.1 Det är viktigt att anpassa arbetsuppgifter

Anpassning av arbetsuppgifter, arbetsmiljö, arbetstid och tempo är centralt för de praktikanter med funktionsnedsättning som vi har intervjuat. Det handlar om att utforma praktiken efter personens behov och förutsättningar. Alla praktikanter med funktionsnedsättning som vi har talat med har varit nöjda med hur handledare och kollegor har stöttat och bemött dem. Följande citat från en praktikant illustrerar detta:

Att handledaren är tillgänglig när man behöver hjälp. Och för mig har det också varit viktigt att handledaren gör klart att vi har ingen tidspress. Att handledaren beskriver att man utformar praktiken utifrån mina behov, ger stöd och uppmuntran.

En av de intervjuade tar upp att det kan kännas jobbigt att bli utpekad som en person med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga. En person berättar följande om sin handledare:

”...ibland har de använt begreppet personer med funktionsnedsättning, det känns inte så kul. Man känner sig utpekad, dessutom presterar jag nästan lika bra som de andra, då känns det jobbigt”.

Samtidigt kan arbetsgivaren behöva känna till praktikantens funktionsnedsättning för att kunna anpassa arbetsuppgifter och arbetsmiljö. Det är ett dilemma som flera av myndigheterna som vi har intervjuat känner igen.

4.5.2 Praktikanterna hade bra upplevelser av matchningen

Hur bra matchningen fungerar beror på hur väl handläggaren på Arbetsförmedlingen känner till den arbetssökande, satsningen *Praktik i staten* och även myndigheten som erbjuder praktik. I intervjuerna har vi sett exempel på perfekt matchning där praktikplatsen stämmer helt överens med praktikantens intresse och framtidsplaner.

En person berättar att handläggaren på Arbetsförmedlingen kände till hens önskemål och att en lämplig myndighet erbjöd praktikplatser som eventuellt kunde leda till fortsatt anställning. Den situationen var gynnsam för både praktikanten och myndigheten. En annan berättar att coachen på Arbetsförmedlingen ”öppnade upp dörren” för praktik på en myndighet, som visade sig ha arbetsuppgifter som passade hens bakgrund och erfarenheter mycket bra. Nu har hen en lönebidragsanställning i myndigheten med goda förhoppningar om att få reguljär anställning i framtiden.

En person gjorde praktik som handlade om ren arbetsträning. För hen var det inte lika viktigt att arbetsuppgifterna skulle matcha hens utbildningsbakgrund. Det var viktigare att få prova någonting nytt och känna hur det är att vara på en arbetsplats:

Jag hoppades väldigt mycket på det, de kan mycket om datorer på [myndigheten], att jag kunde lära mig och se hur allting fungerar, har alltid trott att jag ska jobba med [ett visst yrke]. Ville testa om det verkligen är så eller om jag vill jobba med något annat. [...] Ja, jag tycker det var en väldigt bra erfarenhet, testa och känna hur det är att ha jobb, att göra något på dagarna. Testa nya saker.

4.5.3 De sociala aspekterna är viktiga

Flera av dem som vi har intervjuat framhåller att den sociala delen av att arbeta på myndigheten är viktig, att öva på sociala kontakter och känna att man är en i gruppen. Även i detta avseende är de som vi har intervjuat nöjda med praktiken.

En av praktikanterna som vi har intervjuat beskriver detta i följande citat:

Först och främst ville jag lära mig arbetsuppgifterna. Men också utvecklas socialt och kunna röra mig på ett vanligt arbete. Jag har en historia av att jag inte har jobbat eller så tidigare, så jag var väldigt nervös. Så jag hoppades att jag skulle bli varm i kläderna, vara med om saker, roliga saker tillsammans med kollegor och så.

4.5.4 Både framgångsfaktorer och hinder i kontakten med Arbetsförmedlingen

Flera av de praktikanter med funktionsnedsättning som vi har intervjuat beskriver att stödet från Arbetsförmedlingen före och under praktiken har fungerat bra. En framgångsfaktor är till exempel när handläggaren har uppmuntrat praktikanter att våga söka praktik på en myndighet.

Det finns även de praktikanter som beskriver att stödet från Arbetsförmedlingen har fungerat mindre bra. Det handlar om att praktikanterna upplever att de inte har fått det stöd och engagemang som de behövt från sina handläggare. En praktikant beskriver att hen själv behövt driva på för att få sitt praktikavtal på plats:

Jag har fått ringa, boka möten, se till att uppföljningar blir av, ringa och... Ja. Man hade avtal hela tiden i praktiktider och då fick jag ringa och säga nu är det på väg att gå ut så vi måste teckna ett nytt så att det inte blir något glapp emellan där jag får gå hem. [...] Är man inte lika driven och på, och skriver in själv i kalendern att ringa två månader före avtalet går ut då hade det inte fungerat.

5 Slutsatser

I det här kapitlet presenterar vi våra slutsatser varför antalet praktikplatser i staten inte har blivit så många som det var tänkt. Vi beskriver också vad vi anser att regeringen och myndigheterna bör ta hänsyn till inför det fortsatta arbetet med *Praktik i staten*.

Vi har haft ett framåtsyftande perspektiv i uppföljningen och vi har velat lyfta fram vad som är viktig för att satsningen ska fungera så bra som möjligt framöver. Våra slutsatser omfattar inte förslag på åtgärder för att hantera coronapandemins konsekvenser för *Praktik i staten*. Samtidigt vill vi påpeka att pandemin och de restriktioner som den har medfört troligtvis kommer att fortsätta försvåra för myndigheterna att ta emot praktikanter, åtminstone under 2021.

5.1 Satsningens mål om antalet praktikplatser har inte nåtts

Satsningen har inte uppnått regeringens mål om minst 1 000 praktikplatser i genomsnitt per år och målgrupp under åren 2016–2020. Totalt skulle det ha inneburit ungefär 5 000 praktikanter per målgrupp. Myndigheterna har tagit emot ungefär 2 900 nyanlända praktikanter och 1 200 praktikanter med funktionsnedsättning under fem år. Myndigheterna har utöver det ställt minst 1 000 praktikplatser till förfogande som inte har tillsatts.

Antalet myndigheter som har erbjudit praktikplatser, antalet platser som de har erbjudit och antalet praktikanter som de har tagit emot har minskat år efter år. Det är ett fåtal stora myndigheter som har tagit emot merparten av praktikanterna. Nästan alla myndigheter har tagit emot praktikanter under åren, men de flesta uppger att de bara har möjlighet att ta emot några enstaka åt gången.

Regeringen har sänkt målen till minst 500 praktikplatser per målgrupp och år för den fortsatta satsningen fram till 2023. För att nå målen framöver behöver regeringen och myndigheterna se över vad de kan göra för att komma till rätta med de faktorer som har bidragit till att satsningen inte har uppnått målen.

5.1.1 Flera faktorer har bidragit till att målen inte nåtts

Vi har identifierat ett antal hinder som har bidragit till att satsningen inte har nått målen om antalet praktikplatser. Bland de främsta hindren är att många myndigheter har haft svårt att hitta lämpliga arbetsuppgifter. Det har även krävt mycket resurser för myndigheterna att ta emot och handleda praktikanter.

Därutöver har myndigheterna upplevt att stödet från Arbetsförmedlingen brister. Det handlar både om att myndigheternas kontakter med Arbetsförmedlingens handläggare inte alltid fungerar tillräckligt bra, och om brister i hur Arbetsförmedlingen matchar praktikanter med tillgängliga praktikplatser. Vårt underlag tyder på att Arbetsförmedlingens omorganisering under 2019 kraftigt försämrade myndighetens förmåga att stötta andra myndigheter i satsningen. Ytterligare en anledning till att inte fler praktikplatser har förmedlats inom satsningen är att en del myndigheter har haft för lite kunskap om *Praktik i staten*.

Coronapandemin har under 2020 förhindrat många myndigheter från att ta emot praktikanter, på grund av restriktionerna. Pandemin kommer sannolikt att fortsätta påverka satsningen negativt, åtminstone under 2021.

5.1.2 *Praktik i staten* är en satsning bland många andra

I viss utsträckning har myndigheterna prioriterat andra arbetsmarknadssatsningar högre än *Praktik i staten*, av olika skäl. *Praktik i staten* är också en liten satsning bland en rad andra insatser som är riktade mot de två målgrupperna och som Arbetsförmedlingen ansvarar för. Vi ser att myndigheten i vissa fall har behövt väga dessa insatser mot varandra. I varje enskilt fall behöver Arbetsförmedlingen göra en arbetsmarknadspolitisk bedömning och se till den arbetssökandes bästa. Det är inte givet att arbetspraktik på en statlig myndighet alltid är den bästa insatsen för varje individ, eller att den ens är motiverad. Praktikplatser inom andra sektorer eller andra typer av insatser kan vara lämpligare.

5.2 Slutsatser inför den fortsatta satsningen

Utifrån de hinder och framgångsfaktorer som Statskontoret har identifierat har vi dragit några slutsatser som vi föreslår att de involverade aktörerna tar hänsyn till inför den fortsatta satsningen. Dessa slutsatser är riktade till regeringen och myndigheterna, samt till Arbetsförmedlingen och Arbetsgivarverket inom ramen för deras stödjande uppdrag.

5.2.1 Slutsatser för myndigheterna att ta hänsyn till

Vissa förutsättningar är generellt viktiga för att olika satsningar och uppdrag ska få genomslag i myndigheters verksamhet. Det visar även vår uppföljning av *Praktik i staten*. Det handlar om att ledningen behöver kommunicera varför uppdraget är viktigt, att myndigheten avsätter tillräckliga resurser och att det finns en struktur för hur myndigheten ska genomföra uppdraget. Utifrån vår uppföljning föreslår vi att myndigheter som har uppdraget att erbjuda praktikplatser tar hänsyn till följande:

- Myndigheterna kan behöva göra insatser inom sina organisationer för att öka engagemanget bland chefer och medarbetare för satsningen. En framgångsfaktor för flera myndigheter är att myndighetens ledning tydligt signalerar

vilka värden som satsningen kan skapa för samhället, för myndigheten och för individen.

- Myndigheterna behöver avsätta resurser för att ta emot och handleda praktikanter. Praktikanterna kan behöva mycket stöd, och därför är det viktigt att handledarna har tid att ge dem det.
- Särskilt stora myndigheter som tar emot många praktikanter behöver ha en organisation med tydliga roller och tydlig ansvarsfördelning för att hantera satsningen. Det gör dem mindre beroende av eldsjälar och gör satsningen mindre sårbar.

Vi har även ett antal specifika råd för att såväl myndigheter och praktikanter ska få ut så mycket som möjligt av praktiken. Det handlar framför allt om att myndigheter behöver ha en flexibel syn på processen, inom ramarna för det arbetsrättsliga regelverket, för att erbjuda praktikplatser och även på innehållet i praktiken.

- Om Arbetsförmedlingen inte kan presentera kandidater som matchar myndighetens kravprofiler kan det vara framgångsrikt att myndigheterna utgår från de kandidater som finns och anpassar uppgifterna efter dem, i den mån det är möjligt.
- Det är viktigt att de personer som erbjuds praktik inte bara blir placerade av Arbetsförmedlingen utan att de själva är intresserade av att komma till myndigheten. Myndigheterna kan verka för detta genom att anordna informations- och rekryteringsträffar tillsammans med Arbetsförmedlingen och även genom att alltid intervjua de personer som söker praktik eller som Arbetsförmedlingen har föreslagit.
- Praktikanter kan ha förväntningar om fortsatt anställning som myndigheterna inte kan uppfylla. Det är därför viktigt att myndigheterna är tydliga gentemot praktikanterna om vilka villkor som gäller under praktiken, om de kan förvänta sig en anställning på myndigheten, vilka villkor som följer med olika anställningsformer och vad som krävs för att få en reguljär anställning i staten. Myndigheten och Arbetsförmedlingen behöver ha samsyn om vad som gäller för att inte ge praktikanterna orealistiska förväntningar.
- Det är viktigt att både arbetsuppgifterna och praktikperiodens längd är anpassade efter praktikanternas behov och förutsättningar. Myndigheterna kan under praktiken behöva se över och, vid behov förändra, såväl praktiklängd som placering i organisationen och innehåll i praktiken.

5.2.2 Slutsatser för Arbetsförmedlingen att ta hänsyn till

Arbetsförmedlingen har en viktig roll i att stödja myndigheter som vill erbjuda praktikplatser inom satsningen *Praktik i staten*, informera om vilka krav som ställs på myndigheterna i samband med praktiken och att matcha arbetssökande med praktikplatser i dialog med myndigheterna.

Statskontorets intervjuer och enkäter visar att myndigheternas erfarenheter varierar när det gäller att få stöd från Arbetsförmedlingen. De pekar bland annat på att stödet varierar mellan olika arbetsförmedlingskontor och mellan olika handläggare, och att alla handläggare inte känner till uppdraget för *Praktik i staten* i tillräckligt hög grad. Vår uppföljning tyder också på att det har funnits brister i dialogen mellan Arbetsförmedlingen och myndigheterna.

Det har inte rymts inom Statskontorets uppföljning att kartlägga hur Arbetsförmedlingen har hanterat sitt stödjande uppdrag inom *Praktik i staten*. Våra slutsatser bygger på myndigheternas och praktikanternas erfarenheter av kontakterna med Arbetsförmedlingen. Därför lämnar vi inga specifika förslag, utan råder Arbetsförmedlingen att se över om myndigheten behöver åtgärda de brister som myndigheter och praktikanter pekar på.

- Myndigheter pekar på att Arbetsförmedlingens handläggare inte alltid har tillräcklig kunskap om hur det är tänkt att Arbetsförmedlingen ska hantera uppdraget om *Praktik i staten*.
- Stora myndigheter, som har kontor på flera orter i landet och som erbjuder många praktikplatser, vill kunna använda *en* väg in i Arbetsförmedlingen för sina kontakter om *Praktik i staten*. Även små myndigheter vill ha en utsedd kontaktperson lokalt på Arbetsförmedlingen för *Praktik i staten*.
- Praktiken syftar till att förbättra deltagarnas möjligheter till att få ett framtida arbete. Därför är det viktigt att Arbetsförmedlingen tillsammans med den arbetssökande tydligt beskriver hur praktiken är tänkt att bidra till att uppfylla den arbetssökandes långsiktiga mål, att tajmingen är rätt och att det finns en plan för vad som ska hända efter praktiken. Intervjuer med praktikanter visar att det inte alltid är tydligt i den arbetssökandes plan hur praktiken är tänkt att bidra till den arbetssökandes mål.

5.2.3 Slutsatser för Arbetsgivarverket att ta hänsyn till

Många myndigheter uppger att det är svårt att hitta lämpliga arbetsuppgifter för praktikanter. Vår uppföljning visar att det till viss del kan bero på att myndigheterna inte har tillräcklig kunskap om vilka arbetsuppgifter som de får erbjuda praktikanter inom ramen för det arbetsrättsliga regelverket.

Arbetsgivarverkets uppdrag inom *Praktik i staten* är att inom sitt ansvarsområde svara för att informera, ge råd till och utbilda myndigheterna i den utsträckning som myndigheterna behöver det. I början av satsningen tog Arbetsgivarverket fram ett omfattande informationsmaterial och gjorde värdefulla informationsinsatser inom ramen för sitt uppdrag. Flera myndigheter uppger att de behöver liknande insatser inför sitt fortsatta arbete med satsningen.

Vi föreslår att Arbetsgivarverket överväger om de behöver

- erbjuda medlemmarna möjlighet att diskutera praktikupplägg och lämpliga arbetsuppgifter i deras verksamheter
- genomföra nya insatser för att informera och ge råd till myndigheterna om vad de ska tänka på när de tar emot praktikanter.
- uppdatera och sprida sitt informationsmaterial med goda exempel från myndigheter som har tagit emot praktikanter.

5.2.4 Slutsatser för regeringen att ta hänsyn till

Statskontoret har inte haft i uppdrag att utvärdera regeringens styrning av *Praktik i staten*, men vi vill ändå ge några råd till regeringen, utifrån vår uppföljning.

Regeringen har valt att ge alla myndigheter med arbetsgivaransvar i uppdrag att erbjuda praktikplatser. I praktiken har myndigheterna haft ett stort utrymme för att själva bestämma om de ska delta i satsningen eller inte. Alla myndigheter har inte tagit emot praktikanter eller ens ställt praktikplatser till förfogande. Det är några få stora myndigheter som har tagit emot en stor del av praktikanterna.

Vi bedömer att de flesta myndigheter även framöver bara kommer att ta emot enstaka praktikanter. Många myndigheter har inte utrymme eller resurser för att ta emot fler än så. Samtidigt finns det mindre myndigheter som har tagit emot förhållandevis många praktikanter, till exempel Isof och Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Det talar för att det skulle kunna vara möjligt för fler myndigheter att ta ett större ansvar inom *Praktik i staten*.

Vår uppföljning visar även att myndigheternas engagemang för satsningen har minskat över tid, även före coronapandemin. Vi föreslår att regeringen, om den vill lägga ett större tryck på myndigheterna att erbjuda praktikplatser, överväger att ta upp detta med myndigheterna, exempelvis i de årliga dialogerna eller genom särskilda informationsinsatser.

Vi bedömer att regeringen har två möjligheter att göra detta: Om det huvudsakliga målet är att öka antalet praktikplatser så kan regeringen välja att föra en dialog om satsningen med ett antal av de stora myndigheterna. Men regeringen kan göra annorlunda om det viktigaste är att myndigheterna i stort ska vara ett föredöme som arbetsgivare, både när det gäller att hjälpa dessa målgrupper på arbetsmarknaden och ta tillvara kompetensen hos dessa. Då bör regeringen även i fortsättningen styra mot att så många myndigheter som möjligt tar emot praktikanter.

Referenser

Arbetsförmedlingen (2018). *Översyn av termen nedsatt arbetsförmåga* (Af-2018/0050 7985).

Arbetsgivarverket (u.å.). *Erbjuda praktik*, <https://www.arbetsgivarverket.se/ledare-i-staten/arbetsgivarguiden/erbjuda-praktik/> (Hämtad 2021-03-11).

Arbetsgivarverket (u.å.). *Regeringsuppdrag: Praktik i staten*, <https://www.arbetsgivarverket.se/ledare-i-staten/arbetsgivarguiden/erbjuda-praktik/regeringsuppdrag-praktik-i-staten/> (Hämtad 2021-03-11).

Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU1. *Statens budget 2019 Rambeslut*

Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU10. *Statens budget för 2019*.

Länsstyrelsen i Jämtlands län (2017:5) *Årsredovisning 2016*.

Länsstyrelsen i Jämtlands län (2018:6). *Årsredovisning 2017*.

Proposition 2005/06:1. *Budgetpropositionen för 2006, utgiftsområde 2*.

Regeringsbeslut 2012-12-06. *Uppdrag om praktikantprogram inom statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättning* (A2012/4066/A).

Regeringsbeslut 2016-02-04. *Uppdrag till statliga myndigheter att ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2016 – 2018 m.m.* (Fi2016/00386/ESA).

Regeringsbeslut 2016-02-04. *Uppdrag till statliga myndigheter att ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2016 – 2018 m.m.* (A2016/00216/A).

Regeringsbeslut 2016-11-17. *Uppdrag avseende moderna beredskapsjobb i staten*.

Regeringsbeslut 2018-04-19. *Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2019 och 2020 m.m.* (A2018/00925/A).

Regeringsbeslut 2018-04-19. *Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2019 och 2020 m.m.* (Fi2018/01701/ESA).

Regeringsbeslut 2020-12-10. *Uppdrag att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021–2023* (A2020/02583).

Regeringsbeslut 2020-12-10. *Uppdrag att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021–2023* (Fi2020/04960).

Statskontoret (2018). *En kultur mot korruption*.

Statskontoret (2019:101). *Uppföljning av moderna beredskapsjobb i staten. Redovisning 3*.

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

Regeringen

Regeringsbeslut

III 5
1 bilaga

2018-04-19
Fi2018/01701/ESA

Finansdepartementet

Myndigheter enligt bilaga

Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2019 och 2020 m.m.

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt myndigheterna som upptas i bilagan att under tiden den 1 januari 2019–den 31 december 2020 fortsatt ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen och ta emot nyanlända arbetssökande från Arbetsförmedlingen för praktik.

De nyanlända arbetssökande ska vara inskrivna hos Arbetsförmedlingen, men de behöver inte vara inskrivna i etableringsuppdraget.

Arbetsförmedlingen ska informera om vilka praktikinsatser som erbjuds, vilka krav som ställs på myndigheterna och, beroende på respektive myndighets förutsättningar, matcha praktikplatser med arbetssökande nyanlända i dialog med myndigheterna. Kvinnor och män ska ges samma möjligheter till praktik.

Arbetsgivarverket ska, inom sitt ansvarsområde, svara för sådan information, rådgivning och utbildning som myndigheterna behöver.

Myndigheterna ska senast den 1 april 2019, den 1 april 2020 och den 15 januari 2021 redovisa till Statskontoret hur uppdraget genomförs och vilka resultat som nåtts enligt instruktion från Statskontoret. Myndigheterna ska gemensamt ta emot i genomsnitt minst 1 000 nyanlända kvinnor och män för praktik per år under den aktuella perioden.

Statskontoret ska senast den 1 juni 2019 och den 1 juni 2020 till regeringen (Finansdepartementet) muntligen redovisa hur arbetet med uppdraget

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax:
Webb: www.regeringen.se

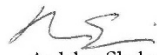
Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgatan 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

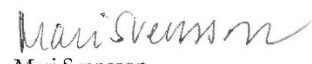
förordningen (2018:42) om särskilt anställningsstöd. Asylsökande som inte har uppehållstillstånd, är inte målgrupp för denna praktiksatsning.

Den praktik som erbjuds ska ske inom ramen för Arbetsförmedlingens ordinarie arbete med att anvisa till arbetspraktik. Arbetsförmedlingen och myndigheterna planerar praktiken tillsammans. Vid genomförande av uppdraget och vid Statskontorets uppföljning behöver hänsyn tas till kraven på säkerhetsprövning inom vissa verksamheter. Ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra arbetet.

Av tillämpliga regelverk följer att myndigheterna inte påförs något ekonomiskt ansvar för att försäkra den enskilde eller för att bidra till den enskildes försörjning genom att ta emot denne för praktik. Ersättning vid eventuell skada till deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska program beslutas och betalas ut av Kammarkollegiet.

På regeringens vägnar

Ardalan Shekarabi

Mari Svensson

Arbetsmarknadsdepartementet

Myndigheter enligt bilaga

Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2019 och 2020 m.m.

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt myndigheterna som upptas i bilagan att under tiden den 1 januari 2019 – den 31 december 2020 fortsatt ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen och ta emot arbetssökande personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga från Arbetsförmedlingen för praktik.

Arbetsförmedlingen ska informera om vilka praktikinsatser som erbjuds, vilka krav som ställs på myndigheterna och, beroende på respektive myndighets förutsättningar, matcha praktikplatser med arbetssökande personer med funktionsnedsättning i dialog med myndigheterna. Kvinnor och män ska ges samma möjligheter till praktik.

Arbetsgivarverket ska, inom sitt ansvarsområde, svara för sådan information, rådgivning och utbildning som myndigheterna behöver.

Myndigheterna ska senast den 1 april 2019, den 1 april 2020 och den 15 januari 2021 redovisa till Statskontoret hur uppdraget genomförs och vilka resultat som nåtts enligt instruktion från Statskontoret. Myndigheterna ska gemensamt ta emot i genomsnitt minst 1 000 kvinnor och män med funktionsnedsättning för praktik per år under den aktuella perioden.

Statskontoret ska senast den 1 juni 2019 och den 1 juni 2020 till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) muntligen redovisa hur arbetet med uppdraget fortskrider samt, med ändring av datum för slutrapport i beslut

den 4 februari 2016 och 2 februari 2017, senast den 1 mars 2021 redovisa uppdraget i en slutrapport. Statskontoret ska dels redovisa hur många myndigheter som har ställt eller avser att ställa praktikplatser till förfogande, dels hur många praktikplatser det handlar om, totalt samt per myndighet, och hur många personer med funktionsnedsättning som påbörjat och genomfört praktik. Den individbaserade statistik som ingår i redovisningen ska vara uppdelad efter kön, om det inte finns särskilda skäl mot detta.

Bakgrund

Regeringen gav den 4 februari 2016 flertalet myndigheter i uppdrag att under tiden den 1 april 2016 – den 31 december 2018 ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen och ta emot arbetssökande personer med funktionsnedsättning från Arbetsförmedlingen för praktik (A2016/00216/A). Av beslutet framgår vidare tidpunkter för dels myndigheternas redovisningar till Statskontoret, dels Statskontorets redovisningar till regeringen. Genom beslut 2 februari 2017 beslutades ett tillägg till uppdraget vad gäller antalet praktikplatser. Regeringen uppdrog åt myndigheterna att gemensamt ta emot i genomsnitt minst 1000 personer med funktionsnedsättning per år.

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1, utg. omr 14, avsnitt 3) redovisade regeringen Statskontorets uppföljning för perioden 1 april 2016–28 februari 2017, som visar att 86 myndigheter tagit emot 435 personer med funktionsnedsättning för praktik. Varav något fler är kvinnor än män. Vidare angav regeringen att man överväger att förlänga uppdraget.

Närmare om uppdraget

Syftet med uppdraget är att arbetssökande personer med funktionsnedsättning ska få erfarenhet av arbete inom statliga myndigheter, vilket kan förbättra deras möjligheter till ett framtida arbete, oavsett arbetsmarknadssektor, med eller utan lönesubvention.

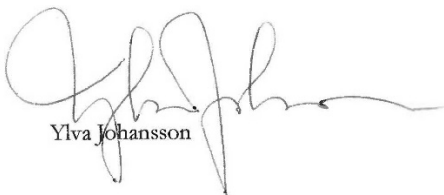
Utgångspunkten är att förstärkta praktikinsatser för arbetssökande personer med funktionsnedsättning ska fortsatt bedrivas av myndigheterna under ytterligare två år, dvs. under sammanlagt knappt fem år.

Den praktik som erbjuds ska ske inom ramen för Arbetsförmedlingens ordinarie arbete med att anvisa till arbetspraktik. Arbetsförmedlingen och myndigheterna ska planera praktiken tillsammans. Vid genomförande av

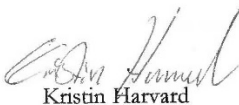
uppdraget och vid Statskontorets uppföljning behöver hänsyn tas till kraven på säkerhetsprövning inom vissa verksamheter. Ett jämställdhetsperspektiv och ett funktionshinderperspektiv ska genomsyra arbetet.

Av tillämpliga regelverk följer att myndigheterna inte påförs något ekonomiskt ansvar för att försäkra den enskilde eller för att bidra till den enskildes försörjning genom att ta emot denne för praktik. Ersättning vid eventuell skada till deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska program beslutas och betalas ut av Kammarkollegiet.

På regeringens vägnar

Ylva Johansson

Kristin Harward

Kopia till

Socialdepartementet/JÄM och FST
Finansdepartementet/BA och OFA
Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR/S,P,O)
Seko, Service och kommunikationsfacket
Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco-S)
Buch

Bilaga 2

Antal praktikanter per myndighet

I tabell B1 listar vi hur många praktikanter varje myndighet har tagit emot under mars 2020 till och med december 2020 samt hela perioden sedan april 2016.

Tabellens siffror bygger på uppgifter som myndigheterna har lämnat till Statskontoret. De bör ses som uppskattningar eftersom myndigheterna inte alltid har kunnat rapportera exakta hur många praktikanter de har tagit emot.

Tabell B1. Antal individer som påbörjat praktik efter myndighet och målgrupp under perioden mars 2020 till december 2020 samt totalt sedan april 2016.

Myndighet	Nyanlända		Personer med funktionsnedsättning		Totalt
	april 2016 t.o.m. dec 2020	mars 2020 t.o.m. dec 2020	april 2016 t.o.m. dec 2020	mars 2020 t.o.m. dec 2020	
Affärsverket svenska kraftnät	0	0	5	0	5
Allmänna reklamationsnämnden	0	0	2	0	2
Arbetsdomstolen	0	0	1	0	1
Arbetsförmedlingen	214	3	92	0	306
Arbetsgivarverket	2	0	1	0	3
Arbetsmiljöverket	2		6		8
Barnombudsmannen	1	0	0	0	1
Blekinge Tekniska Högskola	4	0	1	0	5
Bokföringsnämnden	0	0	1	1	1
Bolagsverket	5	0	0	0	5
Boverket	11	0	1	0	12
Brottsförebyggande rådet	1	0	0	0	1
Brottsoffermyndigheten	2	0	0	0	2
Centrala studiestödsnämnden (CSN)	10		13		23
Datainspektionen	1	0	0	0	1
Delegationen mot segregation	0	0	0	0	0
Diskrimineringsombudsmannen	0	0	0	0	0
Domarnämnden	0	0	1	0	1
Domstolsverket (Sveriges Domstolar)	7	0	20	0	27
E-hälsomyndigheten	1	0	2	0	3
Ekobrottsmyndigheten	0	0	6	0	6
Ekonomistyrningsverket	5	0	0	0	5
Elsäkerhetsverket	2	0	1	0	3
Energimarknadsinspektionen	0	0	2	0	2
Exportkreditnämnden	5	1	0	0	5

Myndighet	Nyanlända		Personer med funktionsnedsättning		Totalt
	april 2016 t.o.m. dec 2020	mars 2020 t.o.m. dec 2020	april 2016 t.o.m. dec 2020	mars 2020 t.o.m. dec 2020	
Fastighetsmäklarinspektionen	1	1	0	0	1
Finansinspektionen	10	2	2	0	12
Finanspolitiska rådet	0	0	0	0	0
Folke Bernadotteakademin	6	0	0	0	6
Folkhälsomyndigheten	8	0	0	0	8
Forskningsrådet för hälsa arbetsliv och välfärd	2	0	0	0	2
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS)	2	0	2	0	4
Fortifikationsverket	0	0	0	0	0
Forum för levande historia	0		1		1
Försvarets materielverk	0	0	1	0	1
Försvvarshögskolan	0	0	0	0	0
Försvarmakten	0		30		30
Försäkringskassan	69	5	34	0	103
Gentekniknämnden*	0		0		0
Gymnastik och Idrottshögskolan	3	0	1	0	4
Göteborgs universitet	107	0	12	0	119
Havs- och vattenmyndigheten	2	2	5	0	7
Högskolan Dalarna	7		7		14
Högskolan i Borås	9	0	0	0	9
Högskolan i Gävle	24	0	4	0	28
Högskolan i Halmstad	12	0	0	0	12
Högskolan i Kristianstad	0	0	0	0	0
Högskolan i Skövde	4	0	1	0	5
Högskolan Väst	17	0	8	1	25
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	1	0	2	0	3
Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)	1	0	0	0	1
Inspektionen för strategiska produkter	0	0	0	0	0
Inspektionen för vård och omsorg (IVO)	2	0	4	0	6
Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)	2	0	0	0	2
Institutet för rymdfysik	1	0	0	0	1

Myndighet	Nyanlända		Personer med funktionsnedsättning		Totalt
	april 2016 t.o.m. dec 2020	mars 2020 t.o.m. dec 2020	april 2016 t.o.m. dec 2020	mars 2020 t.o.m. dec 2020	
Institutet för språk och folkminnen	2	0	15	5	17
Justitiekanslern	0	0	0	0	0
Jämställdhetsmyndigheten	2	0	3	0	5
Kammarkollegiet	2	0	2	0	4
Karlstads universitet	9	2	9	0	18
Karolinska institutet	9	1	9	2	18
Kemikalieinspektionen	2	0	4	0	6
Kommerskollegium	2	0	0	0	2
Konjunkturinstitutet	1	0	0	0	1
Konkurrensverket	4	0	2	0	6
Konstfack	5	0	5	0	10
Konstnärsnämnden	0	0	0	0	0
Konsumentverket	2	0	1	0	3
Kriminalvården	67	0	25	0	92
Kronofogdemyndigheten	7	0	8	0	15
Kungliga biblioteket	6	0	6	0	12
Kungliga Konsthögskolan	0	0	3	0	3
Kungliga Musikhögskolan i Stockholm	2	0	5	0	7
Kungliga Tekniska högskolan	29		1		30
Kustbevakningen	3	0	0	0	3
Lantmäteriet	49	2	11	1	60
Linköpings universitet	13		3		16
Linnéuniversitetet	17	0	2	0	19
Livrustkammaren m.m. *	3		4		7
Livsmedelsverket	2	0	1	0	3
Luftfartsverket	2	0	0	0	2
Luleå tekniska universitet	20	0	16	0	36
Lunds universitet	52	19	24	18	76
Läkemedelsverket	5	0	10	0	15
Länsstyrelsen i Blekinge	5	0	1	0	6
Länsstyrelsen i Dalarna	40	0	19	0	59
Länsstyrelsen i Gotland	3	0	6	0	9
Länsstyrelsen i Gävleborg	50	0	10	0	60
Länsstyrelsen i Halland	10	2	0	0	10
Länsstyrelsen i Jämtland	9	2	3	1	12
Länsstyrelsen i Jönköping	4		2		6

Myndighet	Nyanlända		Personer med funktionsnedsättning		Totalt
	april 2016	mars 2020	april 2016	mars 2020	
	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	
Länsstyrelsen i Kalmar	3	0	0	0	3
Länsstyrelsen i Kronoberg	6		5		11
Länsstyrelsen i Norrbotten	8	0	2	0	10
Länsstyrelsen i Skåne	19	0	1	0	20
Länsstyrelsen i Stockholm	5	0	12	0	17
Länsstyrelsen i Södermanland	1		0		1
Länsstyrelsen i Uppsala	13	8	4	0	17
Länsstyrelsen i Värmland	8	0	4	0	12
Länsstyrelsen i Västerbotten	7	0	7	0	14
Länsstyrelsen i Västernorrland	15	0	6	0	21
Länsstyrelsen i Västmanland	10	0	2	0	12
Länsstyrelsen i Västra Götaland	17	1	4	0	21
Länsstyrelsen i Örebro	24	1	1	0	25
Länsstyrelsen i Östergötland	9	0	2	0	11
Malmö universitet	5	0	0	0	5
Medlingsinstitutet	0	0	1	0	1
Migrationsverket	12	0	0	0	12
Mittuniversitetet	5	0	0	0	5
Moderna museet	2	0	3	0	5
Myndigheten för delaktighet	0	0	3	0	3
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	0	0	0	0	0
Myndigheten för kulturanalys	0	0	1	0	1
Myndigheten för press, radio och tv	2	0	1	0	3
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	10	0	5	0	15
Myndigheten för stöd till trossamfund	0	0	1	0	1
Myndigheten för tillgängliga medier	1	0	3	0	4
Myndigheten för tillväxt-politiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys)	8	0	2	0	10
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	0	0	4	1	4
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	0	0	2	0	2
Myndigheten för yrkes-högskolan	1	0	2	1	3
Mälardalens högskola	0	0	0	0	0

Myndighet	Nyanlända		Personer med funktionsnedsättning		Totalt
	april 2016	mars 2020	april 2016	mars 2020	
	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	
Nationalmuseum*	10	0	21	3	31
Naturhistoriska riksmuseet	9	0	0	0	9
Naturvårdsverket	27	0	7	0	34
Nordiska Afrikainstitutet	6	0	0	0	6
Nämnden för hemslöjdsfrågor	0	0	0	0	0
Patent- och registreringsverket	16	0	4	2	20
Pensionsmyndigheten	9	3	2	0	11
Polarforskningssekretariatet	3	0	1	0	4
Polismyndigheten	0	0	35	1	35
Post- och telestyrelsen	7	1	1	0	8
Regeringskansliet	56	0	115	0	171
Revisorsinspektionen	0	0	0	0	0
Riksantikvarieämbetet	5	0	4	0	9
Riksarkivet	0	0	0	0	0
Riksgäldskontoret	1	0	1	0	2
Rymdstyrelsen	0	0	0	0	0
Rådet för europeiska socialfonden i Sverige	8	0	1	1	9
Rättsmedicinalverket	4	0	12	0	16
Sameskolstyrelsen	0	0	0	0	0
Sametinget	1	0	0	0	1
Sjöfartsverket	3		1		4
Skatteverket	170	0	90	1	260
Skogsstyrelsen	557	0	96	0	653
Skolforskningsinstitutet	0	0	0	0	0
Socialstyrelsen	2	0	7	0	9
Specialpedagogiska skolmyndigheten	4	0	4	0	8
Spelinspektionen	0	0	0	0	0
Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)	0	0	5	2	5
Statens centrum för Arkitektur och design (ArkDes)	1	0	0	0	1
Statens energimyndighet	6	0	5	0	11
Statens fastighetsverk	0	0	9	4	9
Statens försvarshistoriska muséer	2	0	1	0	3
Statens geotekniska institut	0	0	2	0	2

Myndighet	Nyanlända		Personer med funktionsnedsättning		Totalt
	april 2016	mars 2020	april 2016	mars 2020	
	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	
Statens haverikommission	0	0	1	0	1
Statens historiska museer*	5	0	1	0	6
Statens institutionsstyrelse	5	0	1	0	6
Statens jordbruksverk	9	0	10	3	19
Statens konstråd	0	0	1	0	1
Statens kulturråd	2	0	0	0	2
Statens maritima museer	2	0	0	0	2
Statens medieråd	0	0	2	0	2
Statens museer för världskultur	8	0	3	0	11
Statens musikverk	0	0	9	2	9
Statens servicecenter	3	0	1	0	4
Statens skolinspektion	5	1	0	0	5
Statens skolverk	4	0	1	0	5
Statens tjänstepensionsverk	5	1	1	0	6
Statens veterinärmedicinska anstalt	5	0	3	0	8
Statens väg- och transportforskningsinstitut	0	0	2	1	2
Statistiska centralbyrån (SCB)	1	0	5	0	6
Statskontoret	0	0	2	0	2
Stockholms konstnärliga högskola	1	0	3	0	4
Stockholms universitet	24	0	9	0	33
Strålsäkerhetsmyndigheten	3	0	1	0	4
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC)	0	0	0	0	0
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (SIDA)	33	0	18	0	51
Svenska institutet	7	0	2	0	9
Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)	2	0	0	0	2
Sveriges författarfond*	0	0	0	0	0
Sveriges geologiska undersökning (SGU)	3	0	2	2	5
Sveriges lantbruksuniversitet	2	0	0	0	2
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)	4	0	4	0	8
Södertörns högskola	14	0	2	1	16
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	1	0	3	0	4
Tillväxtverket	19	0	8	0	27

Myndighet	Nyanlända		Personer med funktionsnedsättning		Totalt
	april 2016	mars 2020	april 2016	mars 2020	
	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	t.o.m. dec 2020	
Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)	0	0	0	0	0
Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	0	0	0	0	0
Trafikanalys	2	0	1	1	3
Trafikverket	376	5	107	1	483
Transportstyrelsen	122	0	5	0	127
Tullverket	6	0	7	0	13
Umeå universitet	8	0	1	0	9
Universitets- och högskolerådet	5	3	0	0	5
Universitetskanslersämbetet	1	0	1	0	2
Upphandlingsmyndigheten	3	0	0	0	3
Uppsala universitet	42	0	6	1	48
Verket för innovationssystem (Vinnova)	9	4	5	0	14
Vetenskapsrådet*	1	0	4	0	5
Åklagarmyndigheten	16	1	8	0	24
Örebro universitet	27	0	1	0	28
Överklagandenämnden för studiestöd	0	0	0	0	0
Totalt	2 884	71	1 222	57	4 106

Kommentar: Tabellen visar alla myndigheter som har i uppdrag att för praktik ta emot nyanlända och personer med funktionsnedsättning enligt regeringsuppdragen Fi2016/00386/ESA och A2016/00216/A samt förlängningsuppdragen Fi2018/01701/ESA och A2018/00928/A.

*Vetenskapsrådet är sedan den 1 september 2019 värmyndighet för Gentekniknämnden. Det innebär bland annat att Gentekniknämnden inte längre har någon anställd personal eller något regleringsbrev. I Nationalmuseum ingick förut Prins Eugens Waldemarsudde men den delen avskildes till en stiftelse 2017. Livrustkammaren ingår sedan 1 januari 2018 i Statens historiska museer. Sveriges författarfond skiljer sig på avgörande sätt från de andra myndigheterna när det gäller arbetsgivarpolitiska aspekter och kan därför inte delta i satsningen.

Bilaga 3

Metod- och materialbeskrivning

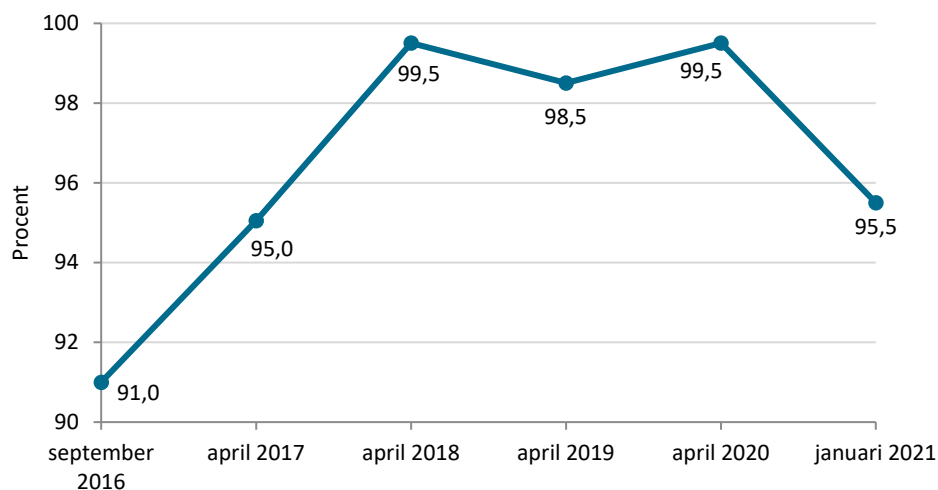
Vi har använt flera olika slags metoder och underlag för att analysera *Praktik i staten*. I den här bilagan beskriver vi:

- hur svarsfrekvensen har sett ut för Statskontorets enkäter,
- hur de praktikanter som har mottagits av staten har fördelats mellan myndigheterna utifrån myndigheternas storlek,
- vilka myndigheter vi har intervjuat,
- mer detaljerad information om vår statistiska jämförelse av deltagarnas status 90 dagar efter *Praktik i staten* jämfört med praktik i andra sektorer.

Svarsfrekvens för Statskontorets enkäter

Det här är Statskontorets sjätte uppföljning av *Praktik i staten*. Statskontoret har varje år mellan 2016 och 2021 skickat ut en enkät till de cirka 200 myndigheter som enligt regeringens uppdrag ska tillhandahålla praktikplatser. Myndigheternas svarsfrekvens har varit mycket hög, över 90 procent varje år (figur B1). 2016 var det ungefär 18 myndigheter som inte svarade på enkäten. Därefter var det årligen mellan 1 och 10 myndigheter som inte svarade.

Figur B1. Myndigheters svarsfrekvens för Statskontorets enkäter om *Praktik i staten*, n≈200.

Fördelningen av praktikanter efter myndigheternas storlek

Det är stora myndigheter som har tagit emot merparten av de arbetssökande som har deltagit i *Praktik i staten*. Majoriteten av de som har deltagit i *Praktik i staten* har gjort praktik på myndigheter med minst 1 000 årsarbetskrafter. Myndigheter med mindre än 200 årsarbetskrafter har enbart tagit emot 10 procent av praktikanterna mellan 2016–2020 (tabell B2).

Tabell B2. Fördelningen av praktikanter under 2016–2020 mellan myndigheterna grupperade efter storleken på deras personalstyrkor (medelvärde av årsarbetskrafter 2017–2020).

Årsarbetskrafter	Antal myndigheter	Antal praktikanter	Andel av praktikanterna
0–49	38	54	1
50–199	57	377	9
200–999	69	1 388	34
≥1 000	38	2 287	56
Totalt	202	4 106	100

Intervjuer med myndigheter

Nedan beskriver vi översiktligt de 14 myndigheterna som vi har intervjuat om hur de har arbetat med *Praktik i staten*.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har inte tagit emot några praktikanter. I början av satsningen ställde DO praktikplatser till förfogande, men Arbetsförmedlingen kunde inte hitta någon kandidat som matchade DO:s kravprofil. DO provade att ställa samma praktikplats till förfogande vid flera tillfällen, men de fick aldrig någon matchning. Därefter kunde DO inte erbjuda några lämpliga arbetsuppgifter för en praktikant som inte var ordinarie arbetsuppgifter på myndigheten.

Domstolsverket/Sveriges domstolar har tagit emot 27 praktikanter, främst personer med funktionsnedsättning. De framför att kommunikationen med Arbetsförmedlingen om de arbetssökande behöver bli bättre för att myndigheten ska kunna göra rätt anpassningar av arbetsuppgifterna för dessa praktikanter.

Fortifikationsverket har inte tagit emot några praktikanter. De prioriterade inledningsvis att arbeta med moderna beredskapsjobb. Deras tanke var att också börja ta emot praktikanter, men de var tvungna att prioritera annat. Myndigheten har dessutom säkerhetsklassade arbetsuppgifter och krav på svenskt medborgarskap.

Institutet för språk och folkminnen (Isof) har tagit emot 17 praktikanter, främst personer med funktionsnedsättning. De ville att praktikanterna skulle vara på myndigheten i minst två år för att både praktikanterna och myndigheten skulle få ut så mycket som möjligt. De flesta har därför efter utlysning fått tidsbegränsade subventionerade anställningar efter praktiken.

Lantmäteriet har tagit emot 60 praktikanter, främst nyanlända. Att öka mångfalden i myndigheten har varit en tydlig drivkraft för att ta emot praktikanter. Lantmäteriet har samarbetat med Högskolan i Gävle för att förbereda nyanlända med relevant utbildning för praktiken och för en eventuell anställning efter praktiken.

Länsstyrelsen i Gävleborg har tagit emot 60 praktikanter, främst nyanlända. Landshövdingen har drivit på att myndigheten ska ta emot praktikanter. En samordnare med etablerade kontakter på Arbetsförmedlingen har arbetat heltid med satsningen under delar av tiden.

Mälardalens högskola har inte tagit emot några praktikanter. De uppger att frågan är viktig och att de nu arbetar med en handlingsplan för att ta emot praktikanter.

Polismyndigheten har tagit emot 35 praktikanter, uteslutande personer med funktionsnedsättning. Men företrädare för myndighetens personalavdelning anser att det kan finnas ett relativt stort mörkertal. Ledningen anser att satsningen är viktig och myndigheten har utsett en nationell samordnare utsedd för satsningen. Men myndigheten är mycket stor och kunskapen om möjligheten att ta emot praktikanter är låg ute i organisationen.

Riksarkivet har inte tagit emot några praktikanter. De identifierade inledningsvis några lämpliga praktikuppgifter. Men de bedömer att en omorganisation och neddragningar av verksamheten har gjort det svårt för dem att ta emot några praktikanter.

Skatteverket har tagit emot 260 praktikanter, varav nästan två tredjedelar har varit nyanlända. Myndigheten har en samordnare som stöttar kontoren ute i landet när de ska ta emot praktikanter. De lyfter fram att bra kontakter med Arbetsförmedlingen är avgörande för att det ska fungera att inrätta praktikplatser. De uppger att kvaliteterna i kontakterna idag är ganska personberoende, både hos Skatteverket och Arbetsförmedlingen.

Skogsstyrelsen har tagit emot flest praktikanter av alla myndigheter, totalt 653 praktikanter, varav merparten har varit nyanlända. Antalet mottagna praktikanter har påverkats av olika satsningar på gröna näringar och vilka andra satsningar som har funnits under perioden, till exempel moderna beredskapsjobb. Efter praktiken erbjuder Skogsstyrelsen ofta tidsbegränsade subventionerade anställningar som praktikanterna kan söka.

Tillväxtanalys har tagit emot 10 praktikanter, främst nyanlända. Myndigheten vill hjälpa så många som möjligt men har inga intentioner att anställa dem efteråt. Det praktiska arbetet har legat på en person på myndigheten. Myndigheten lyfter fram att det har underlättat att länsstyrelsen i Östersund har samordnat de statliga myndigheternas kontakter med Arbetsförmedlingen.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har inte tagit emot några praktikanter. Myndigheten bedömer att möjligheterna att ta emot praktikanter inledningsvis har försämrats av neddragningar i försvarssektorn och ett omställningsarbete i myndigheten. Myndigheten har dessutom säkerhetsklassade arbetsuppgifter och krav på svenskt medborgarskap, samtidigt som det har varit svårt att hitta arbetsuppgifter som inte ersätter ordinarie anställd.

Trafikverket har tagit emot 483 praktikanter, främst nyanlända. Många har varit i ett särskilt projekt som inte fanns sedan tidigare (inventera vägtrummor). Efter praktiken har det funnits en uttalad process för att utlysa anställningar - först introduktionsjobb, sedan nystartsjobb. Myndigheten ser även att praktiken kan bidra till kompetensförsörjningen på längre sikt.

Statistisk jämförelse av deltagarnas status 90 dagar efter *Praktik i staten* jämfört med praktik i andra sektorer

Vår statistiska jämförelse bygger på Arbetsförmedlingens uppgifter. Alla uppgifter i detta avsnitt bygger på Arbetsförmedlingens data. Samma individer kan finnas med mer än en gång i materialet. I datamaterialet saknas en del personer som har gjort *Praktik i staten*. Det handlar framför allt om nyanlända akademiker som har fått praktik via *Korta vägen*.²⁹ Det är därför som Statskontoret har behövt samla in egna uppgifter. Sedan 2016 har detta inneburit att vi har funnit ytterligare cirka 630 nyanlända och 80 personer med funktionsnedsättning som har gjort praktik på statliga myndigheter.

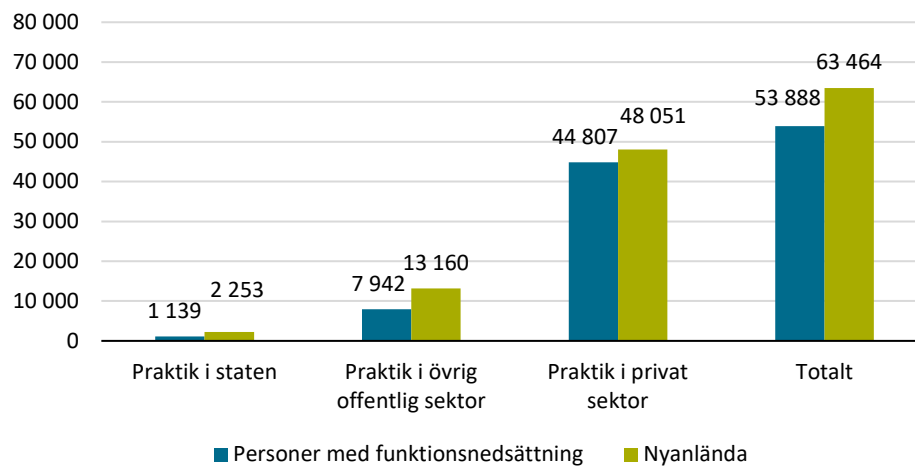
Beskrivande statistik

Arbetsförmedlingens datamaterial innehåller 117 352 praktikperioder från och med januari 2016 till och med september 2020 (figur B2 och B3). Knappt 80 procent av praktikperioderna i datamaterialet under perioden har genomförts i privat sektor, 18 procent i övrig offentlig sektor och 3 procent i statlig sektor. Fler män än kvinnor hade arbetspraktik och fler nyanlända än personer med funktionsnedsättning. Detta gäller även för *Praktik i staten*. De som deltog i *Praktik i staten* var oftare högre utbildade än praktikanter i andra sektorer. Detta gäller framför allt nyanlända och kvinnor (figur B4–B6).

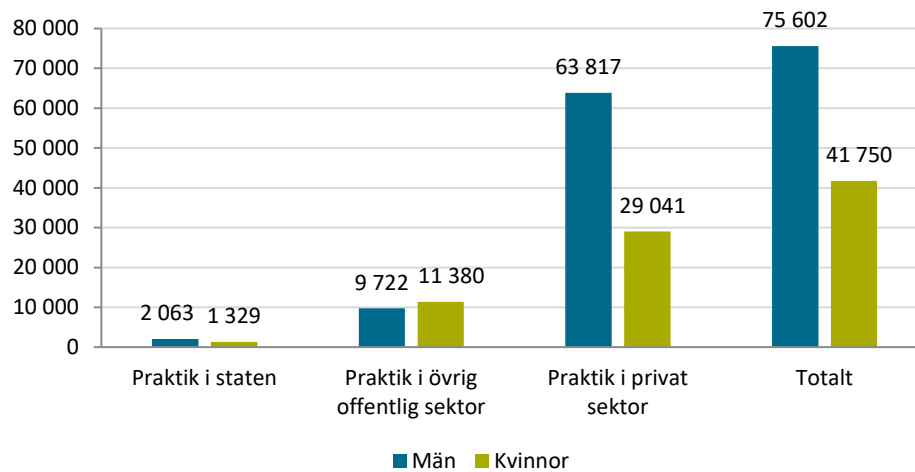
Det finns vissa personer som både är nyanlända och har en funktionsnedsättning i materialet. Vi har låtit dem överlappa eftersom de är relativt få. Det betyder att i visar deras status både inom gruppen nyanlända och personer med funktionsnedsättning.

²⁹ Tjänsteanteckning. Samtal med Arbetsförmedlingen 2020-05-11.

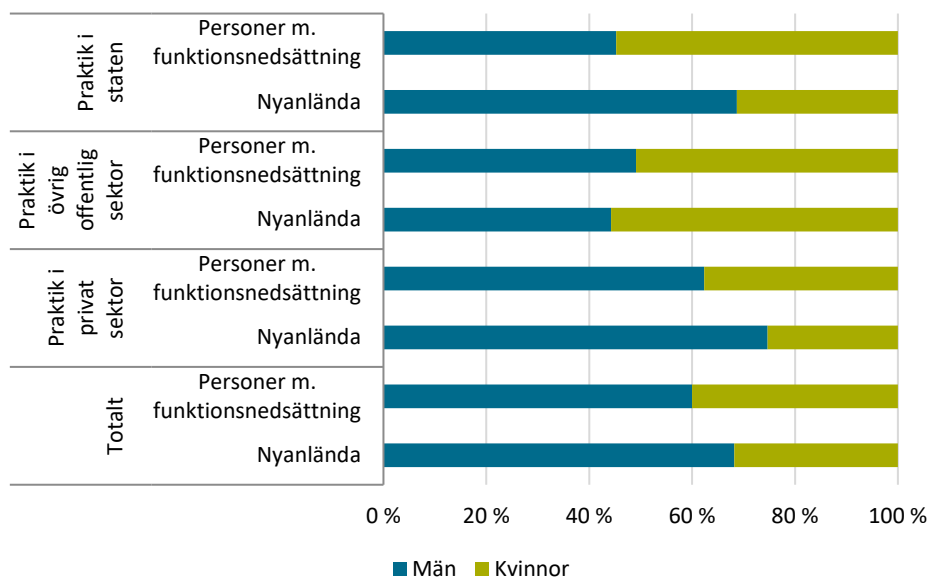
Figur B2. Praktikperioder i datamaterialet för jämförelsen mellan sektorer, tidsperioden januari 2016–september 2020, n=117 352 (totalt).

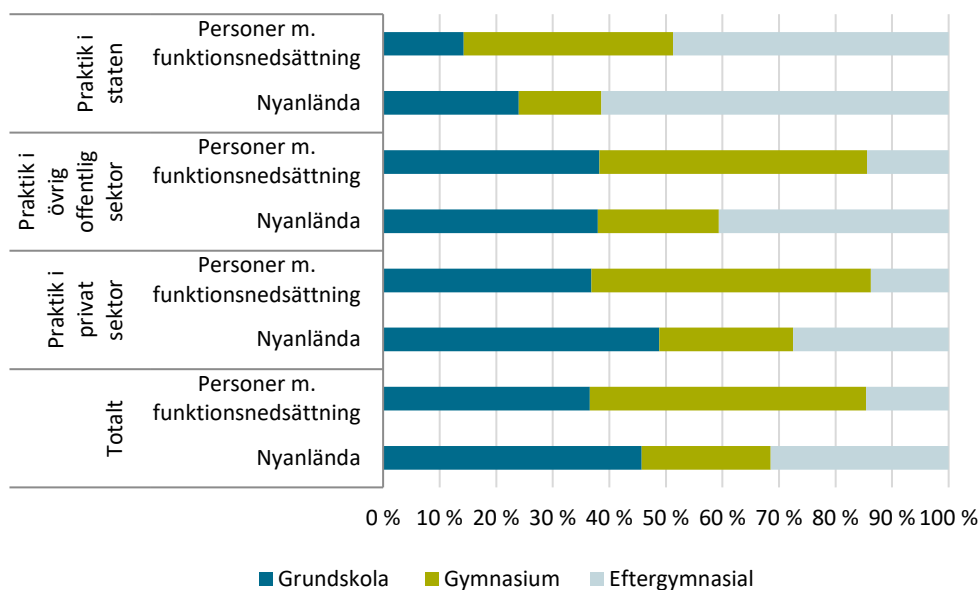
Figur B3. Andel män och kvinnor som gjort praktik efter sektor (personer med funktionsnedsättning och nyanlända), n=117 352 (totalt).

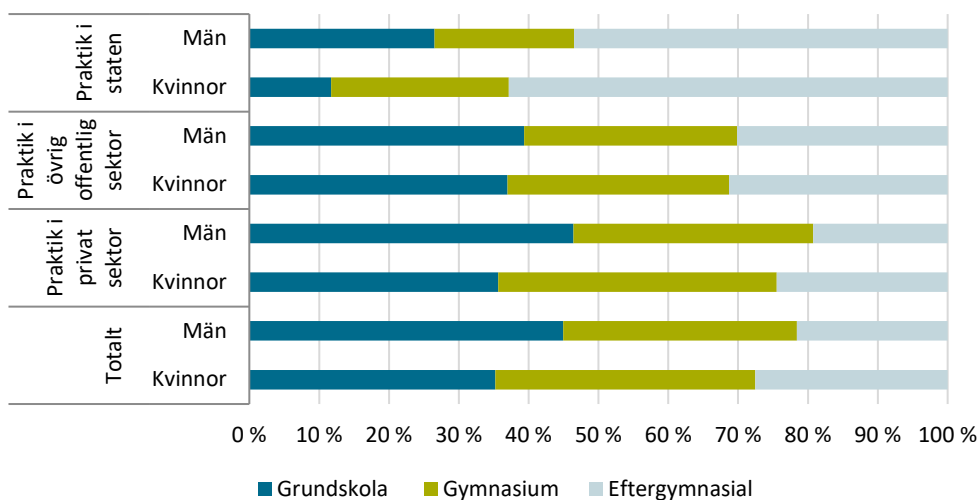
Figur B4. Andel män och kvinnor som har gjort praktik efter sektor, n=117 352 (totalt).

Figur B5. Utbildningsnivå för praktikanter med funktionsnedsättning eller som var nyanlända efter sektor, n=117 352 (totalt).

Figur B6. Utbildningsnivå för praktikanter efter sektor samt kön, n=117 352.

Förklaring av statuskategorier

Arbetsförmedlingens data innefattar många statuskategorier. Vi har grupperat dessa med hjälp av våra kontaktpersoner på Arbetsförmedlingen. Vår gruppering innefattar fyra kategorier som visar om praktikanten upp till 90 dagar efter avslutad praktik hade arbete med stöd, arbete utan stöd, var fortsatt inskriven som arbetslös på Arbetsförmedlingen, eller hade någon annan status (tabell B3).

Tabell B3. Gruppering av status efter praktik.

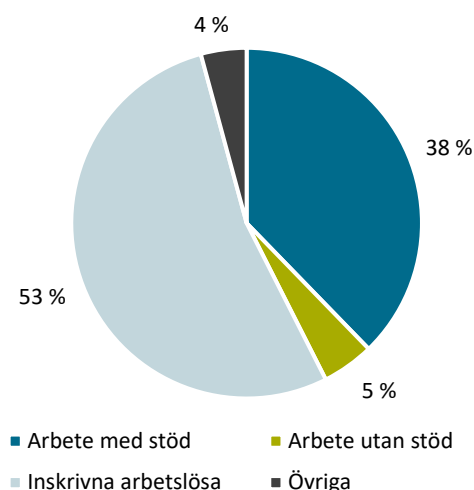
Statskontorets grupperade kategorier	Arbetsförmedlingens statuskategorier	Förklaring
Arbete med stöd	- Arbete med stöd – Extratjänster - Arbete med stöd – Förstärkt särskilt anställningsstöd - Arbete med stöd – Instegsjobb - Arbete med stöd – Introduktionsjobb - Arbete med stöd – Lönebidrag för anställning - Arbete med stöd – Lönebidrag för trygghet i anställning - Arbete med stöd – Lönebidrag för utveckling i anställning - Arbete med stöd – Lönebidrag för utveckling i anställning hos Samhall - Arbete med stöd – Modernt beredskapsjobb - Arbete med stöd – Offentligt skyddat arbete, OSA - Arbete med stöd – Särskilt anställningsstöd	Personer som har anställningar som är subventionerade av statliga myndigheter.

	• Arbete med stöd – Trainee brist • Arbete med stöd – Trainee välfärd • Nystartsjobb • Yrkesintroduktion	
Arbete utan stöd	• Arbete utan stöd	Personer som är utskrivna från Arbetsförmedlingen för att arbeta samt personer som arbetar men som är inskrivna som deltidsarbetslösa, är tillfälligt timanställda, är tillfälligt anställda eller vill byta arbete.
Inskrivna arbetslösa	• Program med aktivitetsstöd • Etableringsprogrammet • Öppet arbetslösa	Personer som deltar i program där aktivitetsstöd kan utgå och öppet arbetslösa som eventuellt har a-kassa eller försörjningsstöd.
Övriga	• Reguljära studier • Utbildningskontrakt • Övriga avaktualiserade • Övriga inskrivna	Personer som är inskrivna på Arbetsförmedlingen men utan att stå till arbetsmarknadens förfogande och personer som har skrivits ut från Arbetsförmedlingen av känd eller okänd anledning.

Status 90 dagar efter *Praktik i staten* för båda målgrupperna

Figur B7 visar status för nyanlända och personer med funktionsnedsättning 90 dagar efter avslutad *Praktik i staten*. Av dem var 53 procent fortsatt inskrivna arbetslösa och 43 procent hade någon form av anställning, varav 5 procent arbete utan stöd.

Figur B7. Status 90 dagar efter avslutad *Praktik i staten* för båda målgrupperna, n=3 392.

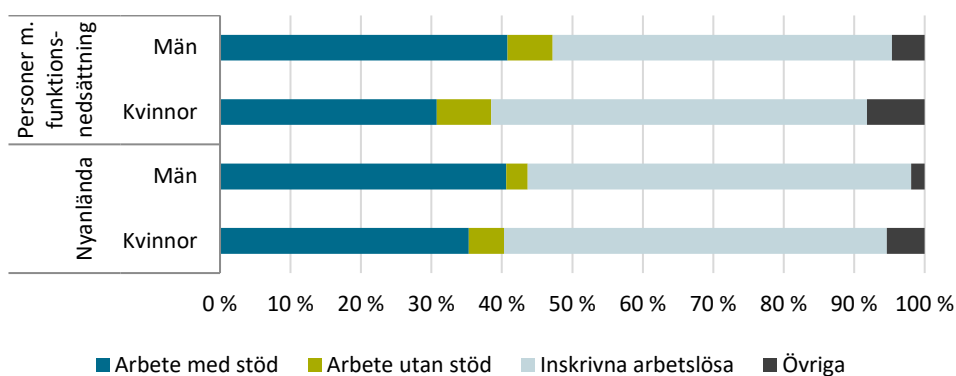

Skillnader efter kön och målgrupper

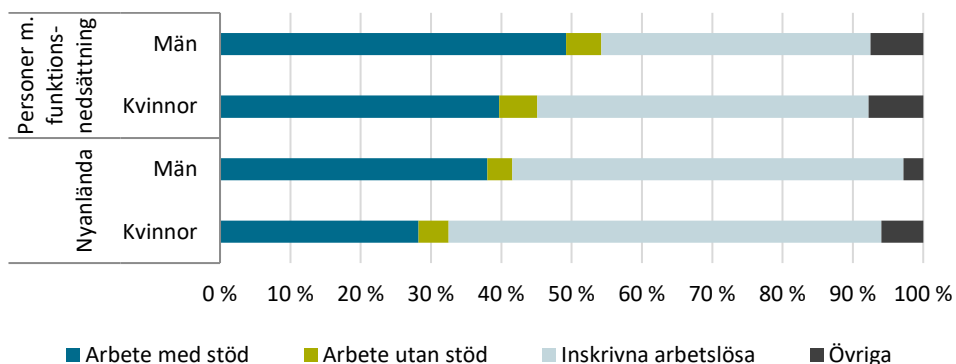
Figurerna B8–B10 visar att personer med funktionsnedsättning hade arbete i högre utsträckning än nyanlända efter praktik i privat och övrig offentlig sektor än *Praktik i staten*. Figurerna visar också att dessa skillnader är större för samtliga utbildningsnivåer. Vidare går det knappt att observera någon skillnad i status mellan utbildningsnivåer för de två målgrupperna efter praktik i privat och övrig offentlig sektor.

Ett motsatt mönster kan observeras för de som har deltagit i *Praktik i staten*. För dem är det få skillnader mellan målgrupperna efter olika utbildningsnivåer. Men däremot är det tydliga skillnader mellan olika utbildningsnivåer för de två målgrupperna.

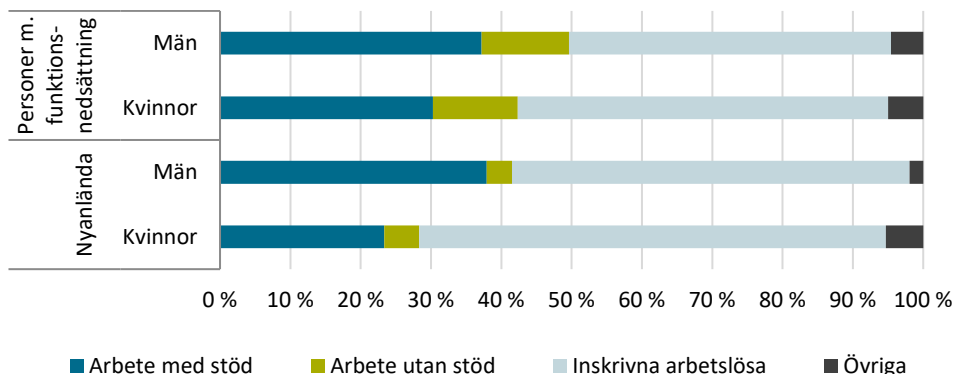
Figur B8. *Praktik i staten* – status 90 dagar efter avslutad praktik för personer med funktionsnedsättning eller som var nyanlända efter kön, n=3 392.

Figur B9. *Praktik i övrig offentlig sektor* – status 90 dagar efter avslutad praktik för personer med funktionsnedsättning eller som var nyanlända efter kön, n=21 102.

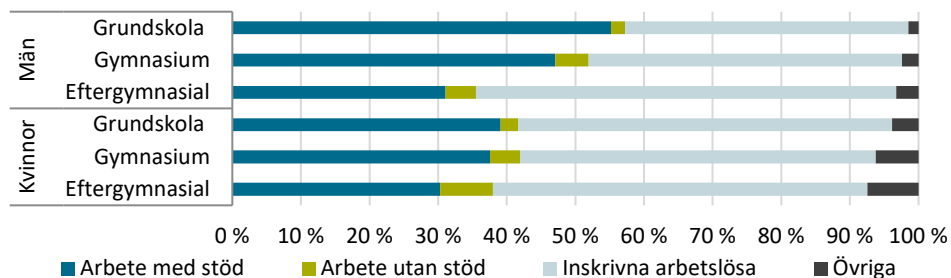
Figur B10. Praktik i privat sektor – status 90 dagar efter avslutad praktik för personer med funktionsnedsättning eller som var nyanlända efter kön, n=92 858.

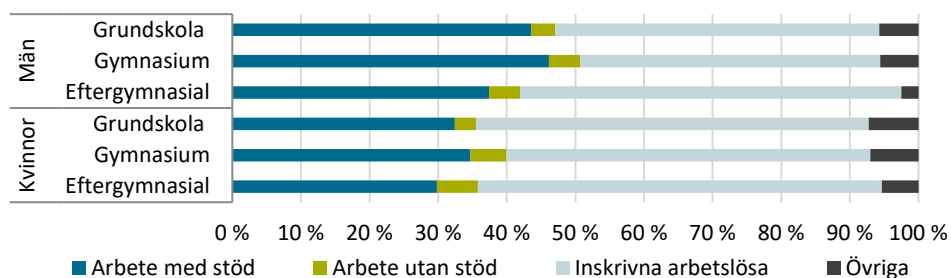
Skillnader efter utbildningsnivå

Män var i högre grad i arbete än kvinnor efter nästan samtliga utbildningsnivåer och sektorer som praktik genomfördes inom. Undantaget är högutbildade som deltog i *Praktik i staten*, där en något större andel kvinnor hade någon form av arbete än män. Högutbildade män som deltog i *Praktik i staten* sticker också ut något, eftersom mindre än fyra av tio av dem hade arbete efter avslutad praktik. En lika stor andel grundskole- och eftergymnasialt utbildade kvinnor som gjorde praktik inom andra sektorer hade arbete efter praktiken. Åt motsatt håll sticker grundskoleutbildade män ut som deltog i *Praktik i staten*. Nära sex av tio av dem var i arbete efter avslutad praktik (se figur B11–B13).

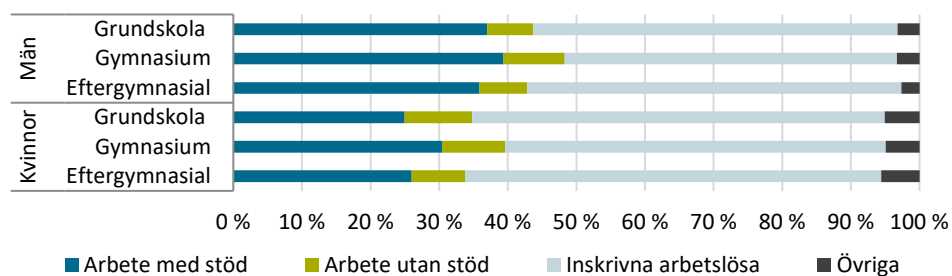
Figur B11. Status för män och kvinnor efter avslutad *Praktik i staten* efter utbildningsnivå, n=3 392.

Figur B12. Status för män och kvinnor efter avslutad praktik i övrig offentlig sektor efter utbildningsnivå, n=21 102.

Figur B13. Status för män och kvinnor efter avslutad praktik i privat sektor efter utbildningsnivå, n=92 858.

Figur B14 visar status för kvinnor som har avslutat praktik i privat sektor. Figuren visar skillnader i status jämfört med just nyanlända kvinnor som gjort praktik inom den sektorn, vilka sticker ut i att ha arbete i märkbart lägre grad. Vi kan därmed observera i figuren att nyanlända kvinnor hade arbete i lägre grad än de med funktionsnedsättning för samtliga utbildningsnivåer.

Figur B14. Status för kvinnor efter avslutad praktik i privat sektor efter utbildningsnivå, n=29 041.

